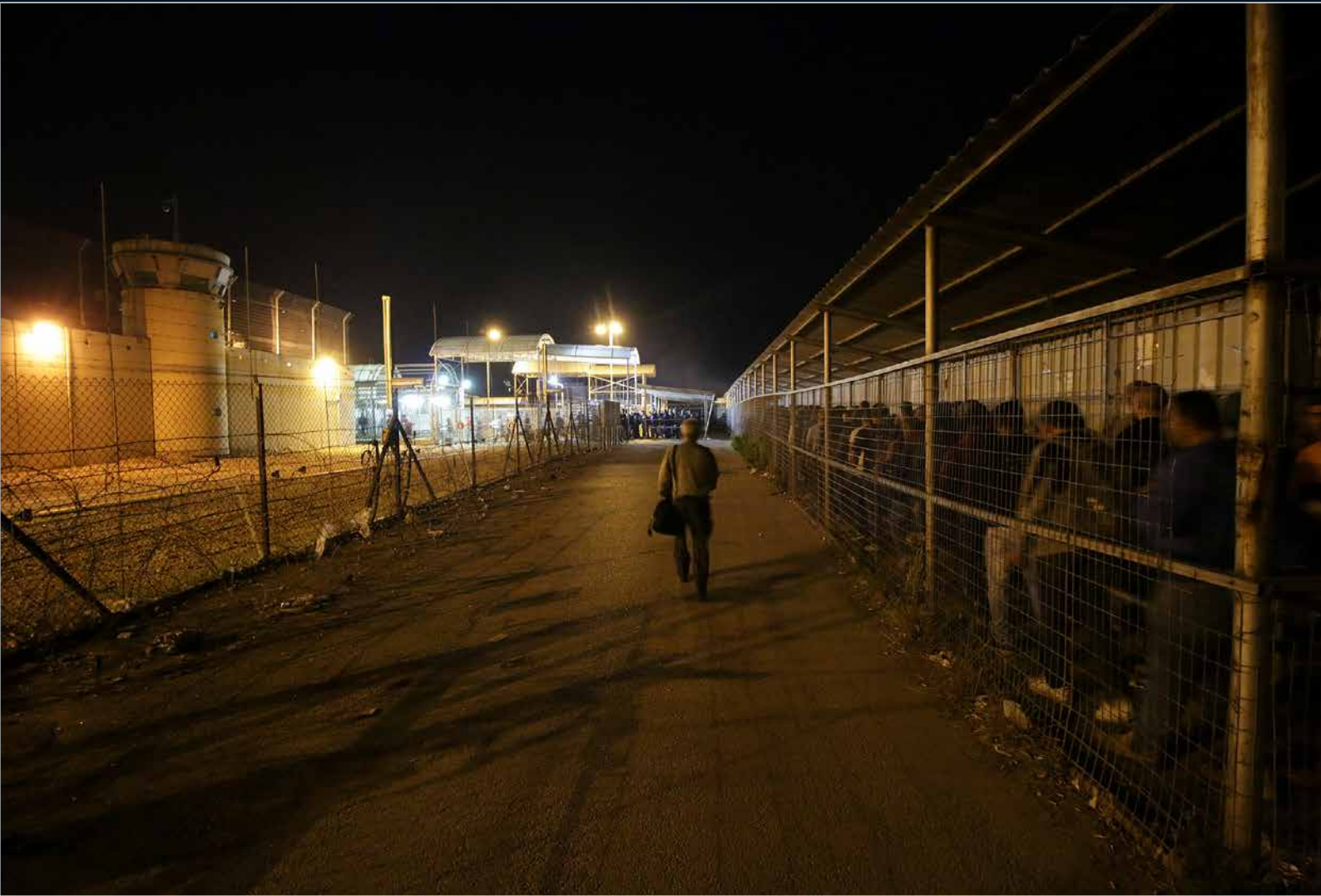
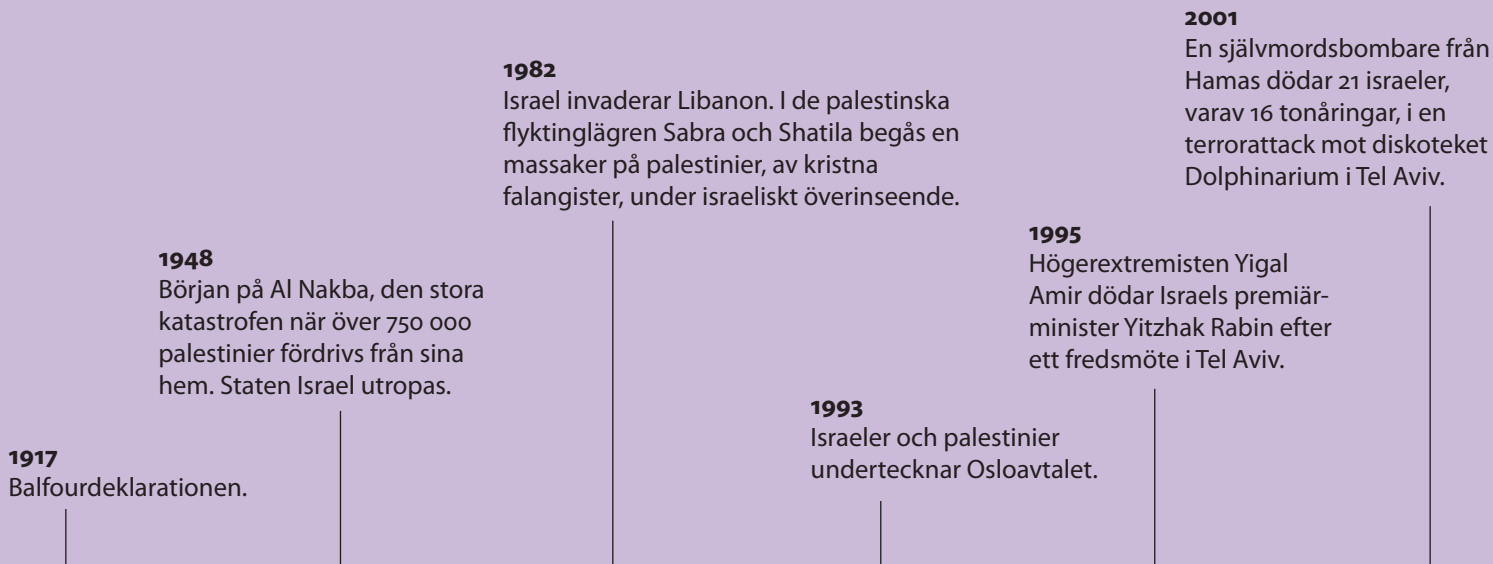

PALESTINA

Apartheid och ockupation

Denna skrift är ett specialnummer av Palestina Nu (2/2021) som ges ut av Palestinagrupperna i Sverige (PGS). PGS är en ideell partipolitiskt och religiöst obunden organisation som arbetar för ett slut på ockupationen av Palestina och för en rättvis fred. Dels genom informations- och opinionsarbete och dels genom samarbete med organisationer i det palestinska civilsamhället. PGS har 90-konto.

Läs mer om PGS på hemsidan och följ oss på sociala medier:
palestinagrupperna.se
facebook.com/palestinagrupperna
 Twitter: @palgrupperna
 Instagram: @palestinagrupperna

Skriften kan beställas gratis, mot portokostnad från Palestinagrupperna. Skolor kan beställa den via utbudet.se.

**PALESTINAGRUPPERNA
I SVERIGE**

www.palestinagrupperna.se

Denna skrift har finansierats av Sida genom ForumCiv. Sida/ForumCiv delar inte nödvändigtvis de åsikter som framförs. Ansvar för innehållet står uteslutande Palestinagrupperna i Sverige för.

Palestinagrupperna i Sverige (PGS)
 Tegelviksslingan 20, 116 45 Stockholm
 Telefon: 08-641 72 88
 E-post: info@palestinagrupperna.se
 Hemsida: www.palestinagrupperna.se

Redaktion för detta nummer:
 Anna Wester (redaktör), Catrin Ormestad, Yvonne Fredriksson, Kerstin Dahlberg och Johanna Wallin
 Ansvarig utgivare: Anna Wester

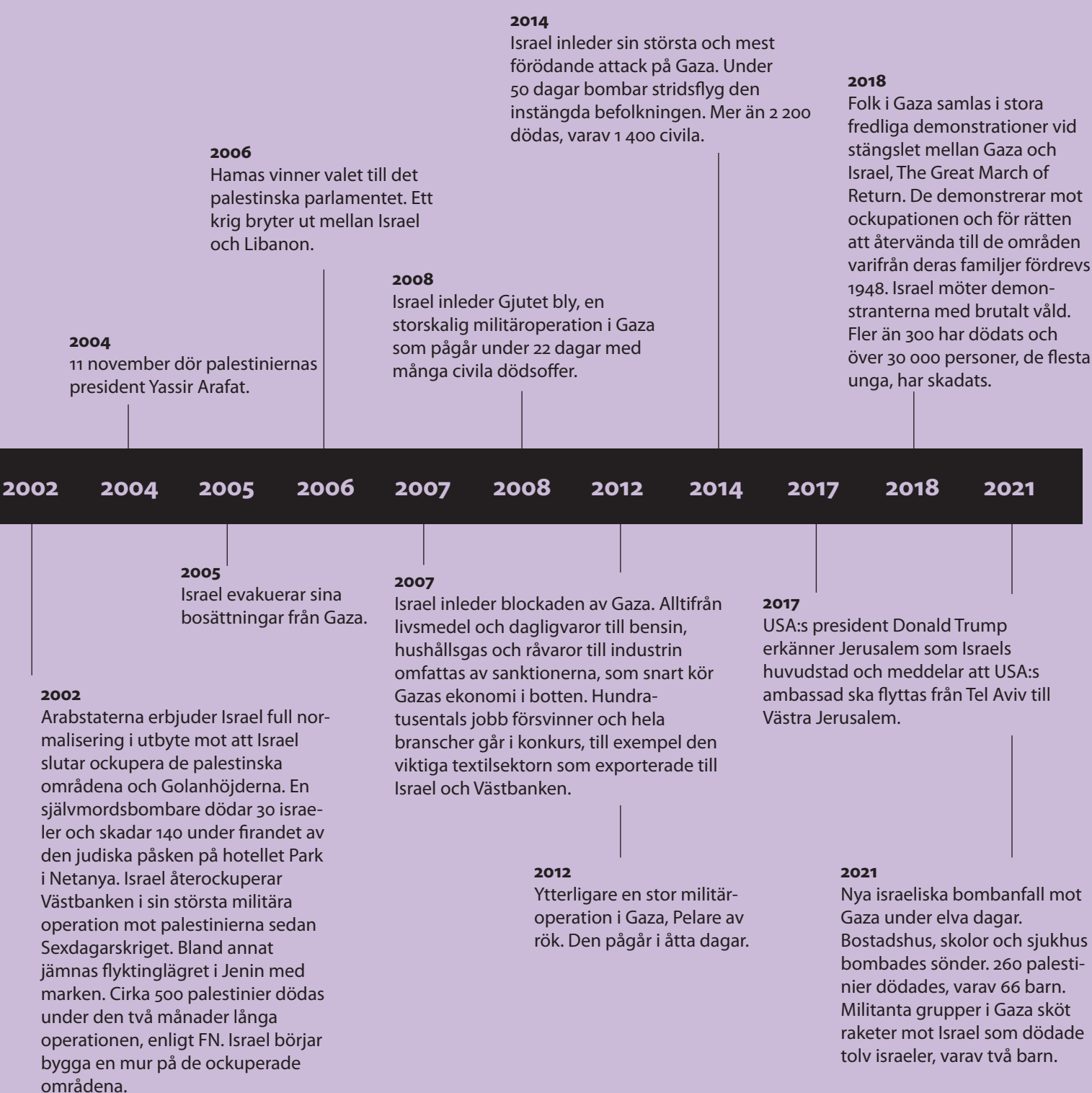
Omslagsfoto: ActiveStills (activestills.org)

Grafisk form: Eva Byberg

Upplaga: 10 000 ex

Trykt: Danagård, 2020

Hur länge kan en ockupation kallas tillfällig?

I apartheidregimens Sydafrika kunde man se skyltar om "Whites only" som förbjöd människor med olika hudfärg att umgås. Så är det inte i Israel. På universitetens campus i Jerusalem, Haifa och Beersheva kan man se muslimska tjejer i hijab sitta bredvid killar med tatueringar från den israeliska armén, och på strandpromenaden i Tel Aviv har arabiska familjer från Jaffa picknick sida vid sida med ryska migranter och marockanska judar. Men apartheid används inte längre bara om den rasåtskillnad som existerade i Sydafrika fram till det tidiga 90-talet; det är i dag ett begrepp som används i internationell rätt för att definiera diskriminering och förtryck som utgör ett brott mot mänskligheten.

De senaste åren har apartheid allt oftare börjat användas om Israel, men då framför allt som en varning för den situation som kan uppstå på Västbanken ifall Israel fortsätter bygga ut bosättningarna och inte ger palestinierna en egen stat. Men i två rapporter som kommit ut under 2021 slår två ledande människorättsorganisationer, israeliska B'Tselem och amerikanska Human Rights Watch, fast att apartheid redan är en realitet i Israel. De drar båda slutsatsen att det efter 54 år inte längre går att kalla Israels ockupation av Gaza, Västbanken och Östra Jerusalem för tillfällig. I mer än ett halvsekel har palestinerna levt utan alla de fri- och rättigheter som de flesta av oss tar för givna, samtidigt som alla israeliska regeringar – från vänstern till högern – gjort allt för att försvåra en delning av landet. Samtidigt som man förhandlat om att upprätta en palestinsk stat har Israel i strid med internationell rätt byggt runt 150 bosättningar på Västbanken. Det bor nu omkring 600 000 israeler på palestinskt område, inklusive det ockuperade Östra Jerusalem. Tack vare ett nät av kringfartsvägar kan de snabbt och säkert ta sig till Tel Aviv och Jerusalem för arbete och nöje – även om de som bor i bosättningarna fått allt mindre anledning att lämna dem. Där finns nu universitet, banker, livsmedelsaffärer

Foto: Yvonne Fredriksson

och gallerior med butiker, kaféer och restauranger, liksom sjukvårdsinrättningar och statliga institutioner och myndigheter.

Den så kallade Gröna linjen som markerar gränsen mellan Israel och Västbanken betyder i dag ingenting – i alla fall inte om man är israel. Bosättarna har samma status och rättigheter som alla andra medborgare, och de kan utan hinder röra sig mellan palestinskt och israeliskt område. De allra flesta palestinerna på Västbanken är däremot beroende av tillstånd och israeliska vägspärrar för att kunna ta sig till exempel till Jerusalem eller resa utomlands. Det är bara ett exempel på hur olika israeler och palestinier behandlas av den regering som styr över hela det område som ligger mellan Medelhavet och

Jordanfloden, den israeliska. Palestinierna har begränsat självstyre på vissa delar av Västbanken men i praktiken så lyder den palestinska myndigheten under den israeliska regeringen. Det är Israel som bestämmer vem som får resa in och ut till de palestinska områdena liksom över export och import, infrastruktur och landfördelning, vatten och kommunikation, och de har den militära kontrollen över land, hav och luftrum. I praktiken innebär det till exempel att palestinier får hämta sitt dricksvatten från tankbilar medan deras israeliska grannar håller sig med pool. I de israeliska fängelserna finns palestinska barn som slitits upp ur sina sängar mitt i natten av beväpnade soldater och människor som suttit fängslade i

månader och år utan att ha fått någon rättegång, eller ens fått reda på vad de är anklagade för – så kallat administrativt förvar. I Gaza dör patienter av cancer eftersom de inte får tillgång till specialistvård och ungdomar går miste om stipendier till prestigefyllda universitet eftersom de inte tillåts lämna landet.

Israel beskrivs ofta som en demokrati och om man bortser från ockupationen och förtrycket av palestinerna så stämmer det. Men går det att skilja det fria och öppna Israel från den militära ockupationsmakten Israel? B'Tselem och Human Rights Watch anser inte det. Oavsett på vilken sida om Gröna linjen man befinner sig är statens policy densamma: att gynna judiska israeler på bekostnad av palestinerna, både de som bor på ockuperat område och de palestinier som har israeliskt medborgarskap. Till skillnad från hur det var i Sydafrika under apartheid så är den israeliska segregationen inte lika uppenbar. I stället för att sätta upp "Whites only"-skyltar på bänkar och offentliga toaletter säger man sig vilja värna om den judiska karaktären i ett bostadsområde, eller i hela landet. Israel definierar sig som en "judisk stat", vilket bland annat fått staten att aktivt försöka påverka landets demografiska samman-

sättning, så att antalet judiska invånare ökar och de palestinska minskar. Palestinierna i diasporan har till exempel inte rätt att bosätta sig i Israel ens om de eller deras föräldrar är födda där medan alla med judisk bakgrund kan få israeliskt medborgarskap. Palestiniernas land tas i beslag och invånarna fördrivs, och i stället byggs israeliska bosättningar. Bara en fjärdedel av de palestinier som lever under israeliskt styre har rätt att rösta medan alla israeliska judar har fullständiga medborgerliga rättigheter. Palestinierna har olika rättslig status beroende på var de bor – under militärt styre på Västbanken eller med uppehållstillstånd i Östra Jerusalem; som flyktingar eller under blockad i Gaza, eller med medborgarskap i Israel – men de har aldrig samma rättigheter som de judiska israelerna.

Det har nu gått tio år sedan vi i ett temanummer av den här tidningen undersökte huruvida begreppet apartheid gick att använda för att beskriva situationen i Israel. Mycket har hänt sedan dess, och lite. Bosättningarna har fortsatt att byggas ut, och den israeliska regeringen har börjat tala om annektering som ett sätt att en gång för alla avgöra konflikten. Ingen försöker längre få

parterna att prata om fred. Men trots det har de gamla föreställningarna om Israel och Palestina visat sig anmärkningsvärt seglivade. Som att ockupationen bara är tillfällig och att Israel är en demokrati av västerländskt snitt. Kanske för att det är bekvämt för politiker och beslutsfattare att hålla fast vid dessa myter, för om det skulle visa sig att de inte längre är sanna – om de någonsin varit det – och Israel verkligen skulle uppfylla kriterierna för en apartheidregim så kan omvärlden inte förhålla sig likgiltig till det.

I den här tidningen vill vi genom reportage och intervjuer visa hur människor lever på Västbanken och i Gaza. Vi pratar också med B'Tselems ordförande Hagai El-Ad och med aktivisten Jonathan Pollak som båda anser att de lever under en apartheidregim. Vi hoppas därigenom uppmäna till diskussion och reflektion. Efter mer än femtio år är det hög tid att vi ser verkligheten som den är, och inte så som vi önskar att den skulle vara. Så mycket är vi skyldiga inte bara palestinerna utan även alla de israeler som inte vill leva i en stat där en människas etnicitet avgör vilka rättigheter hon har.

Catrin Ormestad och Anna Wester

”Detta är apartheid”

Israel är ingen demokrati, skriver B’Tselem i ny rapport

Mellan Jordanfloden och Medelhavet bor mer än fjorton miljoner människor, varav hälften är judar och den andra hälften palestinier. De bor i Israel och på de ockuperade palestinska områdena, men de lyder alla under samma regering, den israeliska. Men trots det har vi vant oss vid att tänka på Israel som bestående av två regimer. Innanför den Gröna linjen – gränsen mellan Israel och de ockuperade områdena – finns en demokrati med en befolkning på ungefär nio miljoner som alla är israeliska medborgare. Den andra regimen på Västbanken och Gaza, palestinska områden som Israel intog i Sexdagarskriget 1967, är en tillfällig ockupation vars permanenta status ska bestämmas genom förhandlingar. De fem miljoner palestinier som lever där saknar alla grundläggande medborgerliga fri- och rättigheter, inte minst möjligheten att rösta i israeliska val. Men allt eftersom åren gått så har gränsen mellan de båda regimerna suddats ut. Inte bara för att det i dag bor runt 600 000 israeler i illegala bosättningar på Västbanken och i Östra Jerusalem utan för att den israeliska statens policy är densamma, oavsett på vilken sida om den Gröna linjen du bor: att främja och befästa en grupp – judarnas – dominerande ställning över den andra – palestiniernas.

DETTA SKRIVER DEN israeliska människorättsorganisationen B’Tselem i en ny rapport som kommit ut under året: *A regime of Jewish supremacy from the Jordan River to the Mediterranean Sea: This is apartheid*. I den drar de slutsatsen att det inte längre går att tala om Israel som två skilda regimer: efter 54 år är det dags att se på de ockuperade områdena som en integrerad del av staten, och Israel som en apartheidstat. B’Tselem har tidigare kritiserat Israel för att systematiskt ta ifrån palestinerna deras mänskliga rättigheter och de har även anklagat den israeliska armén för att ha begått krigsbrott, framför allt i Gaza. De har också slagit fast att det existerar en ”apartheidliknande åtskillnad” på de ockuperade områdena men detta är första gången i organisationens trettioåriga historia som B’Tselem inkluderar området som ligger innanför den Gröna linjen i sin analys. I rapporten skriver de att det var två saker som var avgörande för deras beslut att kalla Israel för en apartheidregim. Det första var den lag som stiftades 2018 som slår fast att Israel är ”det judiska folkets nationalstat”. Den så kallade nationalstatslagen har status av grundlag och var mycket kontroversiell eftersom den enligt kritikerna institutionaliserar

Källa: B’Tselem

diskrimineringen av landets arabiska minoritet, de knappt två miljoner palestinier som har israeliskt medborgarskap. Det andra som hände var att Benjamin Netanyahus regering 2019 förklarade att den hade för avsikt att annektera så mycket som en tredjedel av Västbanken. Det blev aldrig av på grund av det fredsavtal som slöts 2020 mellan Israel och Förenade Arabemiraten och Bahrain, men Israel har sagt att annekteringen bara skjutits upp. Men mer än något annat är det naturligtvis Israels systematiska diskriminering av landets palestinier som fått B’Tselem att dra sin slutsats: detta är apartheid.

”Vi vill att apartheid ska bli det vedertagna begreppet för att beskriva situationen i Israel”, säger B’Tselems ordförande Hagai El-Ad.

Hagai El-Ad, ordförande i B’Tselem, fick du någon sömn natten innan rapporten publicerades...?

Ja. Men jag var naturligtvis orolig. Både för att rapporten inte skulle få den uppmärksamhet som vi hoppades på, och för att det skulle bli för mycket. Ja, jag var orolig. Men vid det laget var vi ganska utmattade och vi hade redan haft en del genomgångar med journalister och diplomater, så det enda som återstod var att... släppa den.

Var det ett svårt beslut att använda ordet apartheid om situationen inte bara på de ockuperade områdena utan också om situationen inne i Israel?

Det var resultatet av en lång och ytterst noggrann process. Ända sedan B’Tselem grundades 1989 har vi bara koncentrerat oss på de ockuperade områdena inklusive Östra Jerusalem, så det här var första gången på mer än tre årtionden som vi sa någonting om det Israel som ligger utanför vårt egentliga mandat. Det var ett stort steg för oss. Samtidigt så kan man se att B’Tselems språk har förändrats genom åren – först pratade vi om ockupationen, sedan om en ”enstatsstatsverklighet”, och nu om apartheid. Det är dels en reflektion av hur verkligheten förändrats, men det är också ett resultat av en mognad i vårt tänkande. Vi förstår nu att det enda sättet att göra en rättvis bedömning av situationen är att se på hela det territorium som står under Israels kontroll.

Minoriteter diskrimineras överallt. Se bara på muslimerna i Europa, eller afroamerikanerna i USA. Är ni inte orättvist hårda mot Israel?

Nej. Vi anser inte det. Självklart förekommer det diskriminering i andra delar av världen och alla former av särbehandling är inte apartheid. Men att påstå att det sätt på vilket Israel har diskriminerat sina palestinska medborgare sedan 1948 inte har någonting att göra med hur man behandlat palestinierna på de ockuperade områdena sedan 1967, trots att det är samma folk och samma policy – det är en artificiell indelning. Och just den sortens analys som hållit liv i den falska föreställningen om att det finns två Israel. Å ena sidan det ”goda”, demokratiska Israel som visserligen har en del skönhetsfläckar men som hela tiden försöker bli bättre, och å andra sidan ockupationsmakten. Det är som två skilda regimer. En anledning till att vi ändrade vårt mandat till att inte längre enbart omfatta de ockuperade områdena är att vi nu förstår att vi har varit en del av problemet. Vi har också spridit den här lögnen om att Israel är en demokrati, plus en ockupation. Men vi tror inte på det längre. Vi vill att alla ska förstå att det bara finns en enda regim, och att den styr över hela området från Medelhavet till Jordanfloden.

I rapporten skriver ni att nationalstatslagen och de israeliska utfästelserna om att annektera delar av Västbanken var avgörande för att ni skulle definiera Israel som en apartheid-stat. Var det för att någonting förändrades i praktiken, eller för att Israels intentioner plötsligt blev så tydliga?

Mer det senare. Ingenting av det här som du nämner förde med sig någon ny policy, däremot gav det en ny klarhet. Det är ju inte så att palestinierna började behandlas som andra klassens medborgare efter det att man stiftade nationalstatslagen – nej, det började redan 1948. Staten har gjort det i sjuttio år utan att behöva någon lag. Men nu fick praxis plötsligt status av grundlag. Och det är likadant med annekteringen. Israel har byggt bosättningar, rivit palestinska hem och dödat palestinier med fullständig straffrihet i femtio år, och allt detta har uppenbarligen fortsatt, även om beslutet om en formell annektering skjutits upp. Men det visar Israels uppsåt: att behålla kontrollen över hela området från Jordanfloden till havet utan att ge palestinierna politiska rättigheter. Vilket är apartheid.

Blev reaktionen på rapporten som ni hade förväntat er?

Den fick ett väldigt bra mottagande i internationella medier. I Israel ignorerades den till en början, ända tills utbildningsministern bestämde att B'Tselem ska förbjudas från att besöka israeliska skolor, bara för att vi använder ordet apartheid – då började även israeliska medier att intressera sig för rapporten!

Så vi var väldigt nöjda. Men det här handlar förstås om mycket mer än mediebevakningen – vår ambition är mycket större än så. Vi vill att apartheid ska bli det vedertagna begreppet för att beskriva situationen i Israel. Inte bara för att det är en korrekt beskrivning av verkligheten här utan för att vi hoppas att det ska få praktiska konsekvenser. Ingen som varit inblandad i det här arbetet kommer att känna att vi gjort tillräckligt om vi bara lyckas ändra debatten.

Hur reagerade det officiella Israel på rapporten? Det måste vara oerhört svårt för dem att bestrida era fakta.

Det är väldigt typiskt – de argumenterar aldrig med fakta. I stället smutskastar de oss med beskyllningar om antisemitism och landsförräderi. Den här gången gjorde de i alla fall vissa försök att invända mot hur vi beskriver Israel innanför Gröna linjen. ”Palestinska medborgare röstar, så hur kan det vara apartheid? Vi har inga separata stränder eller bänkar...” Det är intressant att de därmed på sätt och vis gav oss rätt i det vi hade att säga om de ockuperade områdena. När det gäller Västbanken, Gaza och Jerusalem går det inte att försvara Israel. Men de försöker. Den vice borgmästaren i Jerusalem förklarade det som händer i Sheikh Jarrah i Östra Jerusalem med att Israel är en judisk stat! Det är deras försvar. Om det inte skriker apartheid så vet jag inte vad som gör det.

Apartheidkonventionen (The International Convention on the Suppression and Punishment of Apartheid) antogs av FN:s generalförsamling 1973. Den definierar brott mot mänskligheten som begås genom apartheid som "omänskliga gärningar" vars syfte är att upprätthålla ett systematiskt förtryck och dominans av en etnisk grupp över en annan. Förutom gärningar som riktar sig mot människors liv, hälsa eller frihet omfattas lagstiftningsåtgärder eller andra administrativa åtgärder som syftar till att förhindra eller begränsa en grupps deltagande i de politiska, sociala, ekonomiska eller kulturella delarna av samhället eller i övrigt hindra dem från att tillvarata sina grundläggande rättigheter, till exempel rätten till arbete, utbildning, föreningsfrihet, rörelsefrihet inom och utanför landets gränser, medborgarskap samt rätten att uttrycka sig i tal och skrift.

Bland de "omänskliga gärningar" som definieras i apartheidkonventionen och i Romstadgan nämns tvångsförflyttning, utmätning av land, upprättandet av reservat eller ghetton, och förnekandet av rätten att lämna eller återvända till ett land, samt rätten till nationstillhörighet.

Källa: Regeringen och Human Rights Watch.

Det är svårt att förstå hur de kan tro att det går att fortsätta så här.

Jag håller fullständigt med. Men från deras perspektiv så är det ganska logiskt – de har lärt sig av det internationella samfundet att det är helt okej. Så varför sluta? Vad är problemet?

Det kan vara känsligt att kritisera Israel. Det har därför sagts att det är först när israelerna själva kallar det för apartheid som den övriga världen kan följa efter. Känner du att B'Tselem har ett särskilt ansvar?

För det första så måste det sägas att vi inte är de första som kallar det apartheid. Palestinierna har sagt det länge. Det är lika viktigt, eller ännu viktigare eftersom de talar av egen erfarenhet, om sin vardag. Men det är klart att vi i egenskap av en israelisk organisation har en unik röst.

Är du ibland rädd för att B'Tselem kan spela antisemiter i händerna?

De har anklagat oss för det i årtal. Vi vill självklart inte att det vi säger ska användas för att främja någon form av rasism. Men att förvänta sig att vi ska ignorera fruktansvärda människorättsbrott som begås mot ett helt folk, bara för att någon kan missbruka det vi säger... det är inte acceptabelt.

Har någonting förändrats för er efter publiceringen av rapporten? Du nämnde till exempel att B'Tselem inte längre får besöka israeliska skolor...

Vi bryr oss inte om det. Vi åker dit ändå, om de bjuder in oss. Och det gör de. Vi får förmodligen fler förfrågningar om föreläsningar nu.

Jag träffade en gång en israelisk tjej som berättade att hon var nitton när hon för första gången fick höra att det pågår en ockupation. Hon var kanske ett extremfall, men de flesta israeler är väldigt okunniga om vad Israel gör på Västbanken och i Gaza. Vet de ungdomar som ni möter att ni anser att de lever i en apartheidstat?

Inte vad jag har märkt. De är så hjärntvättade. Det märks på frågorna de ställer – de bara upprepar högerns alla slogans. Varifrån får ni era pengar? Varför stöder ni terrorism? Och varför samarbetar ni med fienden? Vill palestinerna inte döda oss? Det är mycket, mycket deprimerande.

Man väntar sig att de unga ska ifrågasätta det som de får höra från de äldre, men i Israel är tonåringarna ofta ännu mer nationalistiska än sina föräldrar.

De har fötts in i det här, i den här verkligheten. Konflikten var vardag redan när de var små och den har blivit alltmer normaliserad för varje år som gått.

Foto: ActiveStills

Det talas om ungdomarna i Gaza som under sin livstid har upplevt tre eller fyra krig med massiv förstörelse och tusentals döda. Men det har även de israeliska barnen, om än från motsatt sida. De har varit med om hur det israeliska sambället utsatts för raketbeskjutning och de har hört vuxna tala om hur Gaza borde jämnas med marken. De har fått lära sig att palestinska liv inte betyder särskilt mycket i Israel. Det måste påverka hur de ser på palestinerna och på det land de lever i. Det gör det absolut. Och det kommer hela tiden nya generationer som inte möter varandra – eller som i fallet med palestinerna på Västbanken, som bara ser israeler som är bosättare eller soldater.

Det är allt fler som säger att palestinerna borde överge den nationella kampen och i stället kräva att få bli fullvärdiga medborgare i Israel.

Opinionsundersökningar visar att en allt större andel av palestinerna vill ha en enda demokratisk stat. Särskilt de unga. Men det är ingenting som vi har några åsikter om. Det finns nog någon slags föreställning om att en ockupation övergår i en tvåstatslösning och apartheid i en enda gemensam stat, men så behöver det inte vara. En ockupation kan sluta i en stat och apartheid i två, och för oss har det ingen betydelse vilket. B'Tselem är en människorättsorganisation och det enda vi säger och alltid har sagt är att vi vill ha en framtid där alla har medborgerliga och kollektiva rättigheter med självbestämmande i den form som folken själva önskar.

Så man ska inte dra slutsatsen av rapporten att en gemensam stat för israeler och palestinier är den enda möjliga lösningen?

Det är klart, alla är medvetna om att tvåstatslösningen är död... Vi lever i en annan verklighet nu. Det är inte 1999 längre, och det ingår förstås också i vår analys, men som jag redan sagt så är det inte upp till oss hur konflikten ska lösas. Men om jag ska säga något om tvåstatslösningen så är det om det sätt som Israel har använt förhandlingarna; för att fortsätta husrivningarna, dödandet och fördrivningen av palestinerna, utan att det har fått några som helst konsekvenser. Fredsförhandlingarna var ett väldigt effektivt sätt för Israel att vinna tid medan man [till exempel genom utbyggnaden av bosättningarna] skapat en verklighet där det blivit i princip omöjligt att dela landet.

Tror du att israelerna någonsin hade för avsikt att ge palestinerna en egen stat?

Det är en fråga för historikerna. Det finns de som menar att Osloprocessen var ett enda stort bedrägeri, men jag är inte lika säker på det. I [dåvarande premiärminister Yitzhak] Rabins sista och kanske viktigaste tal i Knesset där han presenterar [nästa fas i fredsavtalet] Oslo II kan man hitta stöd för båda synsätten – eufemismer för apartheid som gör det klart att det aldrig handlade om att ge palestinerna någon verklig självständighet. Men i samma tal säger Rabin också att ”vi kom inte till ett tomt land”, vilket går rakt emot den centrala sionistiska dogmen om ”ett land utan folk åt ett folk utan land”. Varför skulle han säga det om han inte trodde på det? Så det går att hitta vad man vill i det talet. Vem vet vad som kunde ha hänt?

Den israeliska staten gynnar systematiskt sina judiska invånare på bekostnad av de palestinska, slår B'Tselem fast i rapporten. Det sker inom fyra områden:

- **Land.** Sedan 1948 har Israel byggt hundratals samhällen för sina judiska medborgare, men inte ett enda för de palestinska. Undantaget är en handfull städer åt beduinerna, sedan de områden där de levit i generationer tagits över av staten.
- **Medborgarskap.** Alla som är av judiskt ursprung kan få israeliskt medborgarskap, medan palestinier i diasporan inte har rätt att bosätta sig i Israel ens om de eller deras föräldrar är födda där.
- **Rörelsefrihet.** Israel tillåter sina medborgare att resa fritt i hela landet. Palestinierna på de ockuperade områdena måste däremot ansöka om tillstånd om de vill resa in i Israel eller till Jerusalem och de hindras ofta av militären från att ta sig runt på Västbanken. I Gaza, som har varit under blockad sedan 2007, är hela befolkningen instängd eftersom Israel knappt tillåter någon utresa – utom i undantagsfall som kallas humanitära.
- **Politiskt deltagande.** Medan Israel är en demokrati för sina judiska invånare har de fem miljoner palestinier som lever på de ockuperade områdena, inklusive Östra Jerusalem, inte rätt att vara med och bestämma över sin egen framtid. De förnekas även andra rättigheter, som yttrande- och mötesfrihet.

Efter Förintelsens fasor var det självklart för de flesta länder – med undantag av arabvärlden – att stödja upprättandet av en judisk stat i det historiska Palestina. Det var så Israel bildades 1948. Men i dagens samhälle har själva konceptet om etnisk nationalism blivit alltmer problematisk och det finns en mycket större medvetenhet om hur minoriteter diskrimineras, vilket vi till exempel sett i Black Lives Matter-rörelsen. I USA har progressiva demokrater som Ilhan Omar, Rashida Tlaib och Alexandria Ocasio-Cortez kritiserat Israel på ett sätt som amerikanska politiker aldrig gjort förut. Har den israeliska högern hamnat i otakt med tidsandan och kan det få konsekvenser för Israels policy?

Jag tycker att vi redan sett exempel på det. De som är känsliga för globala opinioner förstår vart vinden blåser. Men jag tror inte att det får dem att vilja förändra någonting i grunden – de frågar sig bara vad för slags marknadsföring som krävs för att de ska kunna fortsätta att komma undan ostraffade. Ta till exempel [Laborledaren och en av de politiker som befinner sig längst ut på vänsterkanten i den nya regeringskoalitionen] Merav Michaeli... Hon ser som sin uppgift att förklara för demokraterna i USA hur de ska förklara Israel för demokraterna i USA. Med andra ord hur de ska kunna fortsätta att bedriva apartheid utan att det får några konsekvenser. Så det finns en förståelse för att allting har blivit mer komplicerat. Och det kommer att bli ännu mer komplicerat – det tror och hoppas jag i alla fall – men de slutsatser de drar är inte att ”nej, det går inte längre att ha en etnostat...” De frågar sig bara hur de ska kunna sälja den till omvärlden.

”Etnostat” låter inget vidare...

Det är vad det är. Det är avskryvt.

Vad vill du att Sverige och EU ska göra?

Europas hållning har alltid varit att de inte har en självständig policy när det gäller Israel och Palestina. I stället låter de USA ta ledningen. Det är inte acceptabelt. Det här händer på tröskeln till Europa, och Europa har ett ansvar. De vet mycket väl vilket högt pris palestinerna har betalat för deras passivitet, och ändå låter de den här situationen bara fortsätta.

Hur är det möjligt att efter 54 år kalla ockupationen för tillfällig? Om européerna inte tror att freden är alldeles runt hörnet – och det skulle vara ytterst svårt att hitta någon som tror det – så innebär det att de stödjer en apartheidstat.

Absolut. Och jag tror att det var därför det blev sådan hysteri när Israel började tala om att formellt annektera Västbanken. I praktiken skulle det inte ha förändrat något för palestinerna – de får ju ändå sina hus rivna! Men en annektering skulle ha synat det internationella samfundets bluff. Den skulle ha gjort det omöjligt för dem att fortsätta att luta sig tillbaka och säga att ockupationen bara är tillfällig, det kommer snart att bli förhandlingar, och det är därför vi inte gör någonting. Så budskapet till Israel var: gör vad ni vill, bara ni inte annekterar! Det är okej om ni fortsätter som vanligt, det är okej – men använd inte ordet annektering, för då blir det vårt problem också... Och i samma ögonblick som Israel lade planerna på hyllan så var allting frid och fröjd igen.

Finns det några tecken på att apartheidkonceptet börjar få genomslag i Europa?

Luxemburgs utrikesminister kallade det för apartheid, och den franske sa att det finns en fara för att det kommer att bli apartheid. Men John Kerry sa samma sak för många år sedan, så jag är mindre imponerad av dem som använder futurumformen...

Bara ännu ett sätt att slippa göra något...

På något sätt så verkar klockan alltid stå på två minuter före midnatt. Sedan går tio år och de tittar på klockan igen, och den visar fortfarande två minuter i tolv. Har Kerry skärpt sitt tonläge efter det att han utfärdade sin varning? Nej. När kommer

den franske utrikesministern att göra det? Jag vet inte. Utan en formell annektering är det lätt att se hur detta mycket väl skulle kunna fortsätta för evigt. Vad väntar européerna på? En miljon bosättare, är det vad de behöver? Detta är i alla fall inte nog. Israel håller på att bygga en fyrfilig motorväg, komplett med tunnlar och broar genom [det ockuperade Östra] Jerusalem – måste det vara en sexfilig väg innan Europa får nog? Vad krävs det?

Borde Israel behandlas som apartheidregimens Sydafrika?

B'Tselems position har alltid varit att Israels handlingar måste få konsekvenser. Vi vet inte exakt vilka det skulle vara, det är inte vårt expertområde, bara att det internationella samfundet måste göra klart för Israel att detta inte är acceptabelt: apartheid kommer inte att tolereras och Israels ekonomiska och diplomatiska förbindelser med omvärlden kan inte förbli opåverkade. Så länge Israel inte behöver betala ett pris för det de gör så kommer de aldrig att ändra sin policy. Och det här handlar inte bara om regeringen utan om befolkningen. De som, precis som jag, tillhör den privilegierade klassen vaknar varje morgon utan att behöva oro sig för att Israels internationella ställning har påverkats. Det har inte blivit några konsekvenser, ingen kris, så vi kan lugnt fortsätta att tänka på sjukvården, och bostadsfrågan, trafiken, ja vad som helst, utom det faktum att vi förtrycker ett helt folk.

Vad ger dig hopp?

Palestinerna och deras aktivism. I morse var jag i Silwan i Östra Jerusalem och träffade palestinska familjer som har hela statsapparaten emot sig – domstolarna, polisen, kommunen, bosättarna och deras privata säkerhetsvakter, själva lagarna som är rasistiska och möjliggör de värsta orättvisor... De har allt det här emot sig, och ändå ger de inte upp. ”Det här är mitt hem och jag tänker inte lämna det.” Du kan inte annat än inspireras av det. Förändringarna i opinionen i USA ger mig också hopp, och den fråga som jag hela tiden kommer tillbaka till i möten med européer är: var finns den processen i Europa? Var finns Europas Alexandria Ocasio-Cortez? En politiker som är populär och inflytelserik, och som kräver en annan utrikespolitik. Det är på väg att hända i USA, så varför inte i Europa?

Catrin Ormestad

Tvåstatslösningen syftar på upprättandet av en självständig palestinsk stat på Västbanken och i Östra Jerusalem och Gaza, bredvid den israeliska.

Enstatslösningen innebär att hela nuvarande Israel, Västbanken och Gaza ska bilda en gemensam stat där israeler och palestinier har samma demokratiska rättigheter.

Osloprocessen var den fredsprocess som i början på 1990-talet ledde till ett begränsat självstyre för palestinerna. Avtalet skrevs under 1993 vid en ceremoni på Vita husets gräsmatta med PLO:s ordförande Yassir Arafat som representant för palestinerna. Israels premiärminister Yitzhak Rabin mördades året därpå av en israelisk högerextremist och fredsfördraget föll sönder.

PLO (Palestine Liberation Organisation) är en paraplyorganisation för flera palestinska grupper som allt sedan 60-talet företrätt palestinerna. Det är den enda representanten för det palestinska folket som erkänts av FN.

Silwan är en palestinsk stadsdel i Östra Jerusalem där många hus tagits över av bosättare.

Sionism är en ideologisk och nationalistisk rörelse som strävar efter att få judarna att återvända till nuvarande Israel.

FÖDD OJÄMLIK UTOMLANDS

HANNAH

**JUDISK AMERIKANSK
MEDBORGARE
FÖDD I USA**

LEILA

**PALESTINSK FLYKTING
FÖDD I LIBANON**

KAN JAG BESÖKA ISRAEL & DET OCKUPERADE PALESTINSKA OMRÅDET?

JA

Du kan besöka Israel och det mesta av Västbanken och du kan få hjälp att finansiera din resa.

NEJ

Du får inte komma in i Israel eller besöka Västbanken eller Gaza.

KAN JAG FLYTTA DIT?

JA

Eftersom du har judisk bakgrund, har du enligt Återvändandelagen från 1950 rätt att bo i Israel. Dessutom får du en gratis flygresor till Israel och många andra förmåner om du flyttar dit.

NEJ

Som palestinsk flykting förvägras du rätten att återvända och nekas uppehållstillstånd, även om du har familj där.

KAN JAG BLI ISRAELISK MEDBORGARE?

JA

Medborgarskapslagen från 1952 ger dig rätt till automatiskt medborgarskap, även om du aldrig tidigare har satt din fot i Israel.

NEJ

Du har inte rätt till medborgarskap om din familj blev flyktingar mellan 1947 och 1949, även om de hade bott där i generationer tidigare.

KAN JAG ÖVERFÖRA MIN JURIDISKA STATUS TILL MIN MAKE/MAKA I ISRAEL ELLER DET OCKUPERADE PALESTINSKA OMRÅDET?

JA

När du blir medborgare kan du överföra din juridiska status och till och med medborgarskapet till din make/maka (förutom om de är palestinier från det ockuperade området eller från en del andra länder i Mellanöstern).

NEJ

Du har ingen juridisk status och kan inte få det, inte ens genom att gifta dig med en medborgare eller en person som har uppehållstillstånd i Israel.

HUMAN
RIGHTS
WATCH

VISUALIZINGPALESTINE

The individuals depicted above are fictional representations for illustrative purposes only
SOURCES: HRW (2021). A Threshold Crossed
WWW.VISUALIZINGPALESTINE.ORG

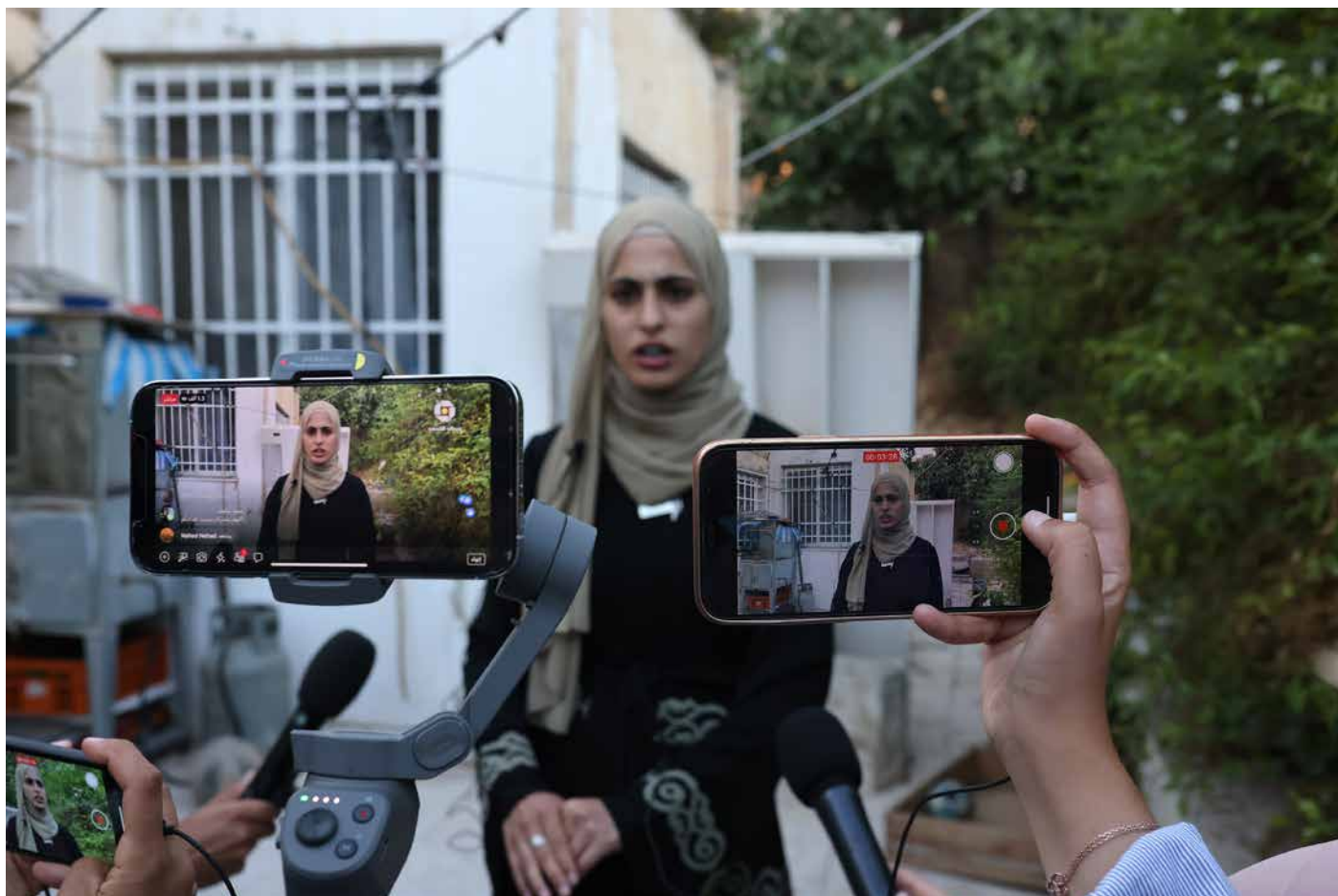
@visualizingpal
/visualizing_palestine
fb.me/visualizingpalestine

APR 2021

“Det handlar om kolonialism och apartheid!”

Foto: ActiveStills

Muna Al-Kurd möter journalister utanför sitt hem i Sheikh Jarrah.

JERUSALEM, EN HISTORISKT viktig stad för många människor i världen. Kanske mest känd för sina religiösa platser. Muslimska klippmoskén med sin stora guld-kupol, gravkyrkan som är viktig för kristna och västra muren där judar samlas och ber. Gamla stan med basarer och ett myllrande folkliv. Men Jerusalem är också en brännpunkt för politiska strider, våld och godtyckliga arresteringar. Och en envis kamp för rätten att bo kvar i sin egen stad. Unga palestinier i stadsdelarna Sheikh Jarrah och Silwan i ockuperade Östra Jerusalem står nu i fronten i kampen mot ockupation, apartheid och etnisk rensning i staden. Genom direkt-rapporter i sociala medier kan omvärlden

den följa händelseutvecklingen och få vittnesmål från människorna som bor där. Hashtaggen #SaveSheikhJarrah har över en miljon inlägg på Instagram.

Jerusalems historia är snarig och det är inte lätt att hänga med och förstå alla juridiska processer som pågår i israeliska domstolar om vem som äger marken. Men det är heller inte utifrån beslut i ockupationsmaktens domstolar som palestinerna hävdar sina rättigheter. Det är utifrån internationell rätt, och den är tydlig: bosättningar på ockuperad mark är olagliga och etnisk rensning ett brott. Att palestinier fördrivs från de hem där familjerna bott i generationer och nekas sina mänskliga rättigheter är också moraliskt förkastligt.

Ofta påstås det felaktigt att Jerusalem är Israels huvudstad. Den israeliska juryn vid Eurovisionsschlagerfestivalen har till exempel sagt det vid flera tillfällen genom åren. Israeliska regeringar har också försökt att formellt fastslå att Jerusalem är ”Israels odelade huvudstad”, men det har aldrig erkänts av det internationella samfundet. Det är därför Sveriges ambassad och de flesta andra länders ambassader är stationerade i Tel Aviv.

ENLIGT FN:S DELNINGSPÅN från 1947 skulle Jerusalem vara en internationellt administrerad stad, delad mellan israeler och palestinier. Ett så kallat ’corpus separatum’. Även om det har misslyckats i

praktiken, står världssamfundet fast vid att Jerusalems status ska avgöras genom förhandlingar i en framtida fredsprocess. Redan 1948 annekterade Israel den västra delen av staden och palestinier som bodde där tvingades fly. Efter sex-dagarskriget 1967 ockuperade Israel Östra Jerusalem och försökte ensidigt att annektera staden.

2017 beslutade USA:s dåvarande president Donald Trump att USA:s ambasad skulle flyttas till Jerusalem och så skedde trots stora protester från Palestina och hela världen. Sveriges regering protesterade också mot beslutet. I ett uttalande skrev dåvarande utrikesminister Margot Wallström att "EU är tydlig i sin syn på Jerusalem som en separat enhet, och som framtida huvudstad för två stater. EU:s utrikesministrar har betonat att EU aldrig erkänt Israels annektering av östra Jerusalem, samt att en varaktig fred kräver att Jerusalems status löses genom förhandlingar. Det amerikanska uttalandet påverkar inte EU:s och Sveriges position rörande Jerusalems särskilda status. Det är av största vikt att alla stater respekterar och värnar denna status."

Palestinierna ser Östra Jerusalem som huvudstad i en framtida palestinsk stat. I dag har de som bor där bara temporära uppehållstillstånd utfärdade av israeliska myndigheter och riskerar hela tiden att förlora rätten att ens vistas i staden. Palestinier som bor på Västbanken eller i Gaza behöver speciella tillstånd från israeliska myndigheter för att ta sig till Östra Jerusalem och för många är det en dröm att någon gång kunna besöka någon av stadens heliga platser.

TVILLINGARNA MUNA OCH Mohammed Al-Kurd är 23 år och bor i Sheikh Jarrah där de är födda och uppvuxna. Deras mor- och farföräldrar flydde från Haifa och hamnade i Östra Jerusalem som då var under jordanskt styre. I en överenskommelse mellan FN:s flyktingorgan UNRWA och den jordanska regeringen tilldelades familjen Al-Kurd och 27 andra palestinska familjer bostäder och mark i Sheikh Jarrah. Efter 1967 började israeliska bosättningsorganisationer aktivt arbeta för att ta över området och under hela Munas och Mohammeds liv har familjen och deras grannar levt med

vräkningshot, juridiska processer och trakasserier från bosättare.

När Muna och Mohammed var elva år hände det som de hade fasat mest för. En morgon i december 2009 tog israeliska bosättare över en del av familjens hus. Plötsligt kom en grupp människor gående mot huset, de hade ryggsäckar och bar på väskor. Det såg ut som att de skulle på semester, om de inte hade varit eskorterade av beväpnade vakter. De gick rakt in i Munas och Mohammeds hem och började kasta ut familjens möbler och personliga tillhörigheter på gatan. Fönstren täcktes över med träskivor och israeliska flaggor hängdes upp. Bosättarna bor fortfarande kvar. Flera andra palestinska familjer har utsatts för ungefär samma sak och det har inte hjälpt med internationella protester.

I APRIL 2021 blev situationen i Sheikh Jarrah åter akut när Al-Kurd och flera andra familjer fick beskedet att de snart skulle komma att kastas ut från sina hem för att ge plats åt israeliska bosättare. Beskedet kom efter en lång domstolsstrid med israeliska bosättningsgrupper som

Foto: ActiveStills

motpart. Det var då Muna och Mohammed tillsammans med andra unga startade kampanjen #SaveSheikhJarrah. Syskonen är vana att uttrycka sig både i tal och skrift, Muna som journalist och Mohammed som skribent och poet. Helst vill de skriva om andra saker, men att kämpa för Sheikh Jarrah och för sina rättigheter är en självklarhet så länge ockupationen pågår.

Spontant började folk samlas i trädgårdarna till de hus som hotades av vräkning. Först var det familj och vänner från området, men snart började palestinier inifrån Israel komma dit, och människor från Västbanken som hade tillstånd att vistas i Östra Jerusalem. Israeliska aktiver anslöt och det kom folk även från andra länder i den mån det var möjligt under coronapandemin. De bröt fastan tillsammans under Ramadan, dansade och pratade. Samlingarna blev till fredliga protester. Men bosättarna gav sig också ut på gatorna. Till skillnad från palestinerna är de beväpnade och skyddas av israelisk polis. Området förvandlades till en krigszon när bosättare och polis attackerade, trakasserade och slog palestinier. Ungdomar började sända live

på Instagram och #SaveSheikhJarrah spreds över hela världen. Muna och Mohammed svarade tålmodigt på journalisternas frågor, deltog i webinarier och skrev artiklar. En video från familjens trädgård, där Muna konfronterar en bosättare, blev viral. "Du stjäla vårt hus", säger Muna och bosättaren svarar, "Om inte jag stjäla det, kommer någon annan att stjäla det."

KAMPANJEN KRITISERADE OCKSÅ hur det som hände skildrades i många medier. Det skrevs om "våldsamma sammandrabbningar" och "vräkningar" utan att det gavs en bakgrund.

"Det handlar om kolonialism och apartheid", förklarade Mohammed Al-Kurd för journalisterna. "Vad som sker i Östra Jerusalem nu är etnisk rensning av palestinier. Al Nakba, fördrivningen av palestinier som påbörjades 1948, har aldrig slutat."

Muna Al-Kurd är i dag med sina 1,6 miljoner följare på Instagram en stark och viktig röst för Sheikh Jarrah och palestinernas situation i hela Östra Jerusalem. Den 27 maj i år greps hon i sitt hem av israelisk polis. Hon togs in till

förhör och anklagades för att ha deltagit i upplopp. Efter frigivandet mötte hon ett stort journalistuppbåd i sin trädgård och sa att gripandet var ett försök att tysta kampanjen.

"Det spelar ingen roll vad de gör för att terrorisera och skrämja oss, hur många gånger de än arresterar oss så kommer vi inte att avskräckas."

Munas pappa Nabil Al-Kurd är stolt över de unga i Sheikh Jarrah som använder sina ord som vapen i kampen. I en film på sociala medier säger han:

"Israel bekämpar min dotter för att hon berättar om Sheikh Jarrah. Hon betar sig inte våldsamt mot någon. Hela syftet med detta gripande är att tysta henne, att tysta alla röster i vårt område som protesterar."

De juridiska processerna fortgår men oavsett utslag tror palestinerna i Sheikh Jarrah inte att de kommer att få lugn och ro förrän ockupationen har upphört. Tills dess fortsätter kampen. Och invånarnas budskap är tydligt, de lämnar aldrig sina hem.

Anna Wester

Sheikh Jarrah

Sheikh Jarrah är en stadsdel i det palestinska Östra Jerusalem som är under ockupation. I samband med att staten Israel bildades 1948 och fler än 750 000 palestinier drevs på flykt, hamnade flera familjer i Östra Jerusalem som då kontrollerades av Jordanien. 28 palestinska flyktfamiljer tilldelades mark i Sheikh Jarrah i en överenskommelse mellan FN:s organ för palestinska flyktingar UNRWA och den jordanska regeringen.

1972, några år efter att Israel ockuperat Östra Jerusalem, hävdade två bosättarorganisationer att de ägde området där de 28 familjerna bodde. Organisationerna registrerade sig då som ägare till marken och sedan dess har det pågått utdragna juridiska tvister.

Bosättningar

På Västbanken, inklusive Östra Jerusalem, bor ungefär 630 000 israeliska bosättare i 150 bosättningar och 128 utposter (bosättningar som inte är erkända av israeliska myndigheter) på palestinsk mark.

Det finns flera organisationer som arbetar för bosättarnas intressen och har som mål att ta över mer mark från palestinier. I årtionden har dessa organisationer med stöd av israeliska myndigheter tagit mark och egendom i palestinska stadsdelar i Östra Jerusalem och etablerat bosättningar, bland annat i Sheikh Jarrah. Palestinier har i majoriteten av dessa fall överklagat detta i domstol, men utan framgång.

Bosättarorganisationerna använder olika metoder för att ta över palestinsk egendom. Oftast genom juridiska processer i domstol, med hänvisning till att marken ägdes av judiska privatpersoner eller organisationer innan 1948 eller genom att åberopa en lag från 1950 som stiftades för att göra det lagligt att ta över mark som palestinier fördrivits från 1948.

Enligt internationell rätt är alla bosättningar och utposter olagliga. Artikel 49 i Genèvekonventionen säger att en ockupationsmakt inte får flytta sin civilbefolkning till ockuperad mark.

FÖDD OJÄMLIK ÖSTRA JERUSALEM

NOA

JUDISK MEDBORGARE I ISRAEL
FÖDD I ÖSTRA JERUSALEM
(BOSÄTTNING)

ZEID

PALESTINSK INVÅNARE
FÖDD I ÖSTRA JERUSALEM

ÄR MIN JURIDISKA STATUS I JERUSALEM SÄKER?

JA

Du är israelisk medborgare och det är regeringens policy att bibehålla en judisk majoritet i staden.

NEJ

Precis som utlänningar som flyttar till Israel, har du uppehållstillstånd, en villkorad och återkallelig status. Du kan ansöka om medborgarskap, men det är osannolikt att du får det.

KAN JAG FLYTTA UTOMLANDS NÅGRA ÅR OCH KOMMA TILLBAKA?

JA

Du är välkommen när helst du bestämmer dig för att flytta tillbaka till Jerusalem.

KANSKE INTE

Du kan åka, men om du är borta för länge kan ditt uppehållstillstånd återkallas så att du helt saknar juridisk status.

KOMMER JAG ATT BEHÅLLA MIN JURIDISKA STATUS OM JAG FLYTTAR TILL ANDRA DELAR AV VÄSTBANKEN?

JA

Du kan flytta till en israelisk bosättning på Västbanken. Din juridiska status är säker, oavsett var du bor.

KANSKE INTE

Om israeliska myndigheter bestämmer att du inte längre har en anknytning till Jerusalem kan du förlora ditt uppehållstillstånd.

KAN JAG ENKELT FLYTTA TILL ETT ANNAT HEM I ÖSTRA JERUSALEM?

JA

Du borde inte ha några problem att flytta in i en bosättning.

KANSKE INTE

Det är praktiskt taget omöjligt att få bygglov, och bebyggda palestinska områden är redan trångbodda.

HUMAN
RIGHTS
WATCH

VISUALIZING PALESTINE

The individuals depicted above are fictional representations for illustrative purposes only
SOURCES HRW (2021), A Threshold Crossed
WWW.VISUALIZINGPALESTINE.ORG

@visualizingpal
/visualizing_palestine
fb.me/visualizingpalestine

APR 2021
CC BY NC ND

Soldater skjuter på obeväpnade demonstranter – om de är palestinier

EN PALESTINSK FLAGGA vajar från en kulle utanför Bil'in, en av byarna på Västbanken. Trots att den är sönderblåst och sliten och har glidit ned lite på stången så representerar den en av den palestinska kampens få triumfer över den israeliska ockupationen. Byborna förlorade hälften av sin jordbruksmark när Israel byggde sin separationsbarriär, muren, och efter att ha protesterat mot landstölden både i demonstrationer och i det israeliska rättssystemet slog Högsta domstolen fast att en del av muren måste flyttas. Bil'in fick tillbaka ungefär hälften av den mark som beslagtogs, men demonstrationerna har fortsatt och det pris som man har betalat för sitt motstånd har varit högt. Otaliga bybor och tillresta sympatisörer har skadats i sammandrabbningarna med soldaterna, många allvarligt, och vid kullens fot finns en plaket rest till minne av Bassem Abu Rahma, en av de som dödats i demon-

strationerna i Bil'in. Bassems syster Jawahar dödades också, liksom en sextonårig pojke, Islam Burnat. Det är för hans skull som vi har kommit till Bil'in den här försommardagen.

VÄGEN MOT MUREN är kantad av brända bildäck och stora svarta fläckar där gräset antänts av de heta tårgaskanistrarna som den israeliska armén skjuter mot demonstranterna. Mitt på det som mest av allt liknar ett slagfält ligger surrealistiskt nog en lekplats med några sneda gungor och en gungbräda. På andra sidan muren syns den israeliska bosättningen Modi'in Illit, den största på Västbanken med cirka 40 000 invånare, de allra flesta ultraortodoxa judar. En man i de religiösa männens karaktäristiska vita skjorta och svarta byxor står på en höjd och tittar på oss, misstänksamt eller nyfiket. Vi är hela tiden medvetna om att det kanske är fler som ser oss när vi går mot platsen där

Islam dödades: de soldater som brukar ligga i bakhåll för demonstranterna. När Ilyad Hadad från människorättsorganisationen B'Tselem, var här för någon vecka sedan för att undersöka omständigheterna kring Islam Burnats död sköt de på honom. Men den här dagen är allting lugnt. På avstånd hörs religiös israelisk musik, och bland de brända trädens grenar kvittrar fåglar. Små sandfärgade ödlor ligger och solar bland några stenar som lagts ut i en ring, en liten bit ifrån muren. Det är det minnesmärke som Islams vänner har byggt på platsen där han föll.

UNDER MÅNGA ÅR demonstrerade byborna här varje fredag, ofta sida vid sida med tillresta internationella och israeliska aktivister, vilket gjorde Bil'in till en symbol för det palestinska motståndet. Man gör det inte längre varje vecka, men under den senaste i raden av konflikter mellan

Hamas och den israeliska armén var det självklart att man skulle visa sin solidaritet med folket i Gaza. Ett sjuttioaltdemonstranter gick mot muren på kvällen den 10 maj, men i stället för att som vanligt mötas av tårgas sköt soldaterna den här gången med skarp ammunition. Byborna retirerade, men några dagar senare begav de sig återigen mot muren, för att visa sin avsky mot attackerna på Gaza. Också den här gången sköt soldaterna skarpt innan de ens hunnit fram, och en ung pojke skotts-kadades i benet.

– Det har blivit något av en trend, säger Iyad Hadad. De vill inte ge demonstranterna en chans och därför skjuter de med skarp ammunition innan de ens har börjat.

Soldater som skjuter på obebäpnade demonstranter som inte utgör ett hot mot någon – i Bil'in finns en hög mur mellan dem och israelerna – skulle inte vara acceptabelt i någon demokrati, men i Israel sker det rutinmässigt. I alla fall på palestinskt område. Det gör det till ytterligare ett exempel på det som kritikerna menar är apartheid. Medan israelerna åtnjuter alla de privilegier som skyddar medborgarna i västvärlden saknar pales-

tinier på Västbanken och i Gaza alla grundläggande fri- och rättigheter, mest uppenbart rätten att rösta och själva delta i det politiska system som styr över deras liv och bestämmer deras framtid: det israeliska. Men politiskt deltagande handlar inte bara om val. Palestinierna har inte heller rätt att demonstrera, många föreningar har förbjudits, och nästan alla politiska uttalanden betraktas som uppvisning. Hundratusentals palestinier har genom åren ställts inför de militärdomstolar som är helt skilda från det israeliska rättssystemet, och som spelar en nyckelroll i att upprätthålla ockupationen. I ockuperade Östra Jerusalem försöker Israel förbjuda varje social, kulturell eller politisk aktivitet som kan förknippas med palestinskt självbestämmande.

KARAMA BETYDER VÄRDIGHET på arabiska, och det var mottot för den generalstrejk som utlystes på Västbanken den 18 maj i solidaritet med det alltmer sönderbombade Gaza. Protester planerades överallt, även i Bil'in, och den här gången försökte man dra lärdom av det som hänt tidigare. Det var tydligt att israe-

lerna ändrat taktik, och att de skulle försöka skingra alla demonstrationer innan de ens kom i närheten av muren. Så när middagshettan började avta och byborna gjorde sig redo med sina flaggor sprang ett dussintal pojkar och unga män i förväg för att ta reda på om soldaterna även i dag lagt sig i bakhåll för att vänta på demonstranterna. Islam var en av dem. De fick genast syn på ett tält på andra sidan muren, av den sort som den israeliska armén brukar använda som solskydd. Det var stängt och verkade tomt, men pojkarna prövade att kasta några stenar på det. Inga soldater kom ut.

– Det var en fälla, konstaterar Iyad Hadad sorgset. De försökte locka pojkarna närmare.

Planen lyckades. De enda soldater som Islam och hans vänner kunde se befann sig flera hundra meter bort, så de fortsatte framåt. Bara 40 meter låg mellan dem och muren då två soldater plötsligt kom ut ur tältet.

– Bakhåll! Bakhåll!

Varningsropet kom för sent, soldaterna hade redan börjat skjuta mot de fyra pojkarna som var närmast. De kastade sig ned på marken, där de befann sig utanför

Islams mamma Janat och morbror Rani. Han förlamades i underkroppen och ena armen när han som tjuugoåring sköts i huvudet under en demonstration.

skottlinjen. Eldgivningen slutade, och Islam, som inte hunnit se var soldaterna kommit från, reste sig försiktigt. Innan han eller någon annan förstod vad som hänt hade han fallit ihop, i en blodpöl.

– De som var där trodde att han var död, berättar Iyad Hadad, som samlat in vittnesmål från de som var med vid muren den där dagen. De hörde hur han drog efter andan, och liksom flämtade till.

MEN ISLAM VAR inte död. Han levde, trots att det dröjde flera minuter innan soldaterna slutade skjuta, så att hans vänner kunde bära bort honom till ambulansen som tillkallats. Den saknade intensivvårdsutrustning, så den sjukvårdare som tog hand om honom kunde inte göra något annat än att försöka få stopp på blodet. Då han kom fram till sjukhuset var Islam emellertid hjärndöd, och efter ett par timmar dödförklarades han. Hans hjärta hade då också slutat att fungera. Men det var inte det som var den egentliga dödsorsaken, den har läkaren noterat längst ned i dödsrapporten, med stora bokstäver: **DIRECT GUNSHOT TO THE HEAD.**

– **MAN HÖR JÄMT** soldater ropa till varandra, ”skjut honom i huvudet!” De säger aldrig, ”skjut honom i benet!”

Det säger Islams morfar Wajiah Burnat, 65, en av centralfigurerna i det palestinska motståndet mot ockupationen. Han sitter på verandan tillsammans med den israeliske filmaren Shai Carmeli-Pollak, en av de aktivister som regelbundet kommer till Bil'in för att visa solidaritet med palestinerna. En överdådig arabisk frukost bestående av sotfläckiga flatbröd, grönsaker, olivolja och zaatar är uppdukad framför dem. Scenen är nästan chockerande idyllisk, med tomatplantor och fikonsträd, och barn som springer in och ut ur huset. Det enda som påminner om var vi befinner oss är den tomma israeliska ammunitionslådan som används för att palla upp den nedsuttna soffan, och Janat Burnats rödgråta ögon. Hon är Islams mamma, bara 37 år, men redan märkt av sorg och oro. Han var

hennes förstfödde, och först står man snart, hennes älskling. Han var ofta med henne i köket och älskade att hjälpa till. Matlagning var Islams stora intresse, och han drömde om att bli kock. Han tyckte också om att simma, och kanske hade han en skådespelarkarriär framför sig. Shai Carmeli Pollak, som gjort dokumentärfilmen *Bil'in Habibt* (*Bil'in min älskade*), hade planer på att göra även en spelfilm om byns kamp, och för att finansiera projektet filmade han några scener på prov med Islam och några andra barn i rollerna. Efter Islams död skrev Shai på sin Facebooksida. ”Jag har känt Islam sedan han var en liten pojke. Han är barnbarn till Wajieh Burnat, min gode vän i Bil'in. För några år sedan filmade jag honom i en scen för en film som är under utveckling. Han var en modig pojke som alltid gick först i alla demonstrationer, och det visade sig att han också var en mycket begåvad skådespelare. Jag hade så mycket roligt med honom och hans vänner. Den 18 maj 2021 blev han kallblodigt mördad av en israelisk ockupationssoldat nära muren i Bil'in. Han var 16 år gammal. Jag letar efter rätt ord, men jag kan inte hitta dem. Jag är så väldigt ledsen.”

MEN DEN DÄR dagen låg fortfarande hela livet framför Islam och han var ivrig att få komma iväg till demonstrationen. Innan han gick dit gjorde han pommes frites åt sin 7-åriga syster Fatma. Hans mamma lovade att snart komma efter, men det var fortfarande tidigt på eftermiddagen och de hade en hantverkare i huset, så Islam sprang iväg ensam. Det var sista gången hon såg honom i livet. Janat brister i gråt igen, och hennes bror

Islams syster Fatma i en t-shirt med hans foto.

Rani Burnat, 40, lägger beskyddande armen om henne. Han sitter också på verandan, i sin rullstol. Rani är förlamad i ena armen och i nederdelen av kroppen, efter det att han träffades i huvudet av en kula under en demonstration under den andra intifadans första dagar. Det var för mer än tjugo år sedan, men Rani deltar fortfarande i byns alla demonstrationer, precis som de flesta andra i Bil'in. I tjugo år har de gått mot muren. I tjugo år har de blivit tårgasade och beskjutna. Wajieh rycker lite på axlarna när han får frågan om vad som får dem att fortsätta.

– Vi har inte förlorat hoppet. Vi gör inte det här bara för muren. Vi demonstrerar för att sätta stopp för ockupationen. Så länge den pågår kommer vi att fortsätta. Vi vill leva som alla andra människor i världen.

Catrin Ormestad

Intifada kallas palestinernas uppror mot ockupationen. Den första resningen inträffade 1987 och den andra 2000.

Muren är den 720 kilometer långa barriär som Israel rest på Västbanken. Den är till största delen – 85 procent – byggd inne på palestinskt område och inte på den Gröna linjen, den internationellt erkända gränsen mellan Israel och Västbanken. 2004 slog den Internationella domstolen i Haag fast att barriären strider mot folkrätten.

FÖDD OJÄMLIK VÄSTBANKEN

ILAN

JUDISK MEDBORGARE I ISRAEL
FÖDD I EN ISRAELISK
BOSÄTTNING

MARIAM

PALESTINSK ID-INNEHAVARE
FÖDD I EN PALESTINSK BY
(OMRÅDE C)

KAN JAG TA MIN BIL OCH KÖRA TILL JERUSALEM?

JA

Du kan köra på vägar som är utformade för att kringgå palestinska samhällen och underlätta din pendling.

NEJ

Du behöver ett särskilt tillstånd som sällan ges och som oftast är tidsbegränsat. Även med tillstånd kommer du att behöva åka igenom vägspärrar där du sannolikt kommer att uppleva förseningar och förnedring.

OM JAG BLIR ARRESTERAD, KOMMER JAG ATT FÅ EN RÄTTVIS RÄTTEGÅNG?

JA

Du kommer att provas i israeliska civila domstolar och ha fullständiga juridiska rättigheter.

NEJ

Du kommer att provas i israeliska militärdomstolar med nästan 100 % fällande domar. Du riskerar att hållas i administrativt förvar, utan rättegång eller åtal, baserat på hemliga bevis.

HAR JAG YTTRANDEFRIHET OCH RÄTT ATT PROTESTERA?

JA

Endast uttalanden som "nästan garanterat" riskerar att "allvarligt äventyra" vital säkerhet kan begränsas. Du kan protestera utan rädsla för statligt förtryck.

NEJ

Militärlagar begränsar din rätt till yttrandefrihet och din rätt att protestera. Om du bryter mot dessa vagt formulerade lagar kan du få upp till tio års fängelse.

KAN JAG BYGGA ETT HEM?

JA

Israel har avsatt stora delar av Västbanken till bosättningar, där planer har godkänts för att bygga ytterligare tusentals bostäder.

NEJ

Eftersom du bor i de 60% av Västbanken som är under israelisk kontroll (område C) är det praktiskt taget omöjligt. Det är mer troligt att ditt hus rivs, än att du får bygglov.

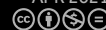
HUMAN
RIGHTS
WATCH

VISUALIZING PALESTINE

The individuals depicted above are fictional representations for illustrative purposes only
SOURCES HRW (2021): A Threshold Crossed
WWW.VISUALIZINGPALESTINE.ORG

@visualizingpal
/visualizing_palestine
fb.me/visualizingpalestine

APR 2021

Jonathan Pollak efter sitt frisläppande. Han valde att åka i fängelse hellre än att samarbeta med en stat som han anser är en apartheidregim.

”Vi är de vita i Sydafrika”

DET ÄR SVÅRT att få Jonathan Pollak att medge att det han gjort är något märkligt – vid jämförelse med vad hans palestinska vänner fått utstå bleknar nämligen det mesta. Men de flesta skulle nog säga att den israeliska vänsteraktivisten och människorättskampen Pollak ändå har fått betala ett högt pris för sina övertygelser. Han har skadats flera gånger under demonstrationer, till exempel i april 2005 då den israeliska armén sköt en tårgasgranat i huvudet på honom, i den palestinska byn Bil'in på Västbanken. Skadan orsakade blödningar i hjärnan och han var tvungen att sys med 23 stygn. Han utsätts ofta för mordhot, och i juli 2019 stod två män och väntade på honom när han lämnade sin arbetsplats på tidningen Haaretz i Tel Aviv. De kallade honom bland annat för ”anarkistjäväl” och knivskar honom i ansiktet, nära ögat. Han har arresterats fler gånger än han kan minnas, även om Jonathan naturligtvis inte tycker att det är något att tjafs

om (”oftast har det bara blivit någon natt i häktet”). 2010 blev han emellertid tvungen att tillbringa tre månader i fängelse, efter det att han arresterats under en fredlig cykeldemonstration för Gaza, och i år har han suttit två månader i fängelse, vid två skilda tillfällen. Båda gångerna skulle straffet ha kunnat omvandlas till samhällstjänst eller böter, men Jonathan avstod av ideologiska skäl. Han vägrade till och med att infinna sig vid sin egen rättegång, med motiveringen att han inte erkänner staten Israel.

– Det är en illegitim regim, det är det mest uppenbara skälet, säger Jonathan när vi möter honom på Haaretz, där han jobbar som grafisk formgivare.

Som han ser det så råder det ingen tvekan om att Israel är en apartheidregim, och det är någonting som måste få konsekvenser för hur vanliga medborgare förhåller sig till staten.

– Att bara säga att ja, vi lever under apartheid och sedan fortsätta med sitt liv

som vanligt – jag anser att det är problematiskt. Jag menar inte att alla borde åka i fängelse – jag inser att det inte är ett alternativ för många. Men det är ändå viktigt att ta ställning, när man kan.

Det är någonting som Jonathan Pollak har gjort ända sedan de tidiga tonåren. Han engagerade sig först i djurrättsfrågor och var sedan med och grundade Anarkister mot muren, en grupp som motsätter sig byggandet av den israeliska separationsbarriären på Västbanken. De senaste tjugo åren har han ägnat åt den palestinska kampen, till exempel genom att delta i demonstrationer mot muren och ockupationen som hölls varje fredag i byar som Bil'in och Nabi Saleh. Det var där han fick idén om att vägra att samarbeta med det israeliska rättssystemet, efter det att Ahed Tamimi arresterades. Hon var bara sexton år när hon örflade en israelisk soldat som försökte tränga sig in i familjens hem, kort efter det att armén skjutit en av hennes kusiner. Videon av konfrontationen blev

viral och Ahed arresterades, anklagad för uppvigling och överfall. Jonathan var en av dem som engagerade sig i kampen för hennes frisläppande.

– Vi satt och diskuterade i familjens hus, strategier för hur vi skulle hantera rättegången, och vi kom hela tiden tillbaka till frågan: borde hon inte säga att hon inte erkänner den här domstolen och vägra att samarbeta med den? Och svaret blev alltid: det är klart att hon borde det.

Men det skulle ha medfört ett avsevärt längre fängelsestraff – åklagaren yrkade på två år, och det ansågs som alldeles för hårt för Ahed som fortfarande var tonåring. De valde att träffa en överenskommelse i stället, och hon fick åtta månader, för en örfil. Men Jonathan hade fått en idé om hur han skulle kunna motsätta sig det system som han hatar, och när han året därpå anmäldes av en organisation på den extrema högerkanten för att ha attackerat soldater under en demonstration lät han bli att infinna sig vid domstolsförhandlingen. Jonathan var efterlyst under lång tid, tills polisen till slut grep honom på tidningen där han jobbar. Den här gången hade han inget annat val

än att delta i rättegången. Men till skillnad från den militärdomstol som dömde Ahed, en sextonårig flicka till åtta månaders fängelse för en örfil, så fick Jonathan, precis som alla andra israeler, en civil prövning.

– Separata rättssystem är någonting som inte ens Sydafrika hade, konstaterar Jonathan. Lagarna och domstolarna var desamma. Jag har vita vänner i Sydafrika som dömdes för förräderi i samma domstolar där deras svarta kamrater dömdes.

Men i Israel är det omöjligt för israeliska medborgare att betala samma pris som palestinierna som lever under ockupation, inte ens när de som Jonathan försöker.

– Jag fick verkligen anstränga mig för att få dem att döma mig till fängelse, säger han med ett leende. Jag provocerade domarna, förnekade ingenting, försökte inte försvara mig – jag sa ett ganska tydligt fuck you till hela systemet!

Men trots det så försökte staten ge honom en möjlighet att slippa fängelset, genom att erbjuda honom böter eller samhällstjänst – på samma sätt som hela samhället försöker upprätthålla fasaden av en demokrati, även de i fredsrörelsen,

menar Jonathan. Han är skarpt kritisk till den israeliska vänstern.

– De insisterar på att fortsätta vara israeler, och det är något som jag tror är ganska unikt. I alla andra kolonialmakter förstod de som var emot regimen att de också var en del av det förtryckande systemet. De vita som motsatte sig apartheid i Sydafrika gick med i ANC, och det var likadant i Algeriet... Men i Israel har den diskussionen aldrig förts, och det säger något om vänstern här. Den hjälper till att upprätthålla fasaden av en illusorisk demokrati.

De – tillsammans med alla andra israeler – är de vita i Sydafrika, menar Jonathan. De är också skyldiga till allt som staten gör i deras namn. Det enda som kan ändra på det är om de ansluter sig till palestiniernas kamp.

– Det räcker inte med att bara stödja den palestinska rörelsen, vara emot ockupationen – det är banala saker. Det som krävs är att vi reser oss och ansluter oss till den andra sidan.

Catrin Ormestad

“Ockupationen har alltid en annan plan”

– **VI HAR DRÖMMAR** och gör upp planer för våra liv, men ockupationen har alltid en annan plan, säger Tareq Abu Halima och ser sorgsen ut, vi vet att vi kan fängslas eller dödas.

Tareq är 24 år och bor i Gaza, där han har vuxit upp som yngsta syskonet i en stor familj med nio bröder och fem systar. Han har läst engelska på Al Azhar-universitetet och drömmer om en master-examen i internationella relationer och mänskliga rättigheter. Som många andra unga skulle han vilja plugga vidare utomlands, helst i Stockholm. Men om du bor i Gaza räcker det inte med stipendium och höga betyg. Det krävs tillstånd från israeliska myndigheter för att få resa till

ett annat land, eller ens besöka andra delar av Palestina. Gaza har varit under israelisk blockad i snart 15 år.

– Du måste vara döende eller ha väldigt tur om du ska få ett tillstånd för att komma ut och studera, suckar Tareq.

Första gången jag träffade Tareq var innan coronapandemin. Jag besökte organisationen där han arbetar, Youth Vision Society och Tareq som talar flytande engelska tolkade mötet. Tareq är en ung kille full av ambitioner och har nära till skratt, men som alla i Gaza bär han också på sorg och frustration. Nu möts vi digitalt och det är mycket som har hänt sedan vi sågs 2019. Inte minst pandemin som orsakat ett enormt lidande för en

redan hårt utsatt befolkning. Fattiga har blivit ännu fattigare när samhället har stängts ned under perioder. Men inte nog med det, i maj i år fick folket i Gaza genomlida ännu ett brutalt krig.

UNGA I GAZA har upplevt fyra anfallskrig men aldrig frihet. Gaza brukar beskrivas som ett stort fängelse och Tareq gör den liknelsen flera gånger under vår intervju när han ska förklara känslan av instängdhet och otrygghet. Två miljoner människor lever bakom murar och taggtråd och det råder brist på nästan allt. Rent vatten, elektricitet, arbete, sjukvård och pengar. Miljoner människor berövas sina mänskliga rättigheter bara på grund

av att de är palestinier. Jag frågar Tareq hur det var att växa upp i Gaza och han sitter tyst en stund innan han svarar.

– Det var bra, säger han och slår ner blicken. Jag hade en fin och lycklig barndom till den 27 december 2008, då förändrades allt. Det var min elvaårsdag när de första bomberna föll. Innan dess hade mina föräldrar och syskon fått mig att vara trygg, men efter det var allt utanför deras kontroll.

Tareq minns allt från den dagen. Hur han vaknade på morgonen full av förväntan inför födelsedagen som skulle firas med kalas efter skolan. Tillsammans med sin mamma gjorde han en lista över saker som behövde köpas in: en tårta, ballonger och ljus. På väg till skolan hördes de första explosionerna men Tareq och hans vänner förstod inte vad det var. Inte förrän rektorn sa åt alla att skynda sig hem. Det blev inget födelsedagskalas den kvällen, utan början på en 22 dagar lång mardröm. 2019 skrev Tareq en novell om sin elvaårsdag, som han avslutade: ”Den kvällen var jag fortfarande ett barn, men jag hade fått en vuxen själ.”

ATT HÖRA DRÖNARE eller stridsflygplan cirkulera över Gaza är inte ovanligt. Ibland gör israeliska armén attacker i gränsområdena, bombar tunnlar som leder till Egypten eller platser där palestinska extremistgrupper avfyrat raketer mot Israel. Anfallskrigen 2008, 2012, 2014 och nu 2021 har varit brutala och drabbat civilbefolkningen mycket hårt. Rapporter har dokumenterat misstänkta krigsbrott när sjukhus och skolor bombats och barn dödade. Palestinierna har länge kämpat för att få fallen prövade i Internationella brottmålsdomstolen ICC, och i februari i år blev det äntligen grönt ljus. Domstolen har inlett en förundersökning och ska utreda alla eventuella folkrättsbrott begångna av Israel och palestinska grupper.

Det är inte helt lätt för Tareq att prata om de senaste attackerna. Det är så nyligen det hände och många lider fortfarande, både fysiskt och psykiskt. Han berättar att han var livrädd hela tiden.

– Vi brukade sitta tillsammans och trösta varandra, kramas och vara nära. När bomberna föll samlades vi på nederavningen, eftersom det är den säkraste platsen att vara på. Vi försökte få information via våra mobiltelefoner. Ibland var ljuden från explosionerna så höga att vi trodde det smällde precis utanför, men vågade inte gå ut och titta.

Tareq Abu Halima.

MED MINNENA FRÅN den egna barndomen och kriget 2008 i tankarna, försökte Tareq också lugna sina yngre släktingar. Barnen vet mer om krig i dag, än vad Tareq gjorde när han var liten, så det gick inte att ljuga om vad som hände.

– Om jag inte hade sagt sanningen, skulle de blivit ännu räddare. Men jag försökte distrahera dem och få dem att tänka på annat genom att leka, kramas, sjunga och dansa.

Genom åren har Tareq byggt upp ett stort internationellt kontaktnät genom

sociala medier och under attackerna publicerade han vittnesmål som fick stor spridning. Solidariteten och omtanken han fick tillbaka betydde mycket.

– Jag skrev om sjukhusen som bombades, om gatorna som förstördes och de oskyldiga människorna som dödade för ingenting. Människor från hela världen hörde av sig och visade att de brydde sig. Det känns som att vi vann opinionen den här gången och att brotten mot oskyldiga människor exponerades.

MEDAN ATTACKERNA PÅGICK protesterade människor över hela världen och visade sitt stöd för folket i Gaza. Där det var möjligt var folk ute på gatorna och demonstrerade och där coronarestriktioner gjorde det omöjligt, startades kampanjer på nätet. Tareq lyser upp när vi pratar om det.

– Demonstrationerna i Washington och flödena på sociala medier, solidariteten gjorde verkligen skillnad. Jag vet att många i Gaza kände så, att omvärlden såg vad som hände.

Efter elva dagars bombanfall mot Gaza meddelades eldupphör. Ännu ett fruktansvärt krig var över för den här gången. Men ockupationen och blockade var det inte. Den humanitära krisen hade förvärrats ytterligare. Fler än 200 människor dödades, däribland 60 barn, tusentals skadades och många blev hemlösa. Vägar, skolor, bostäder, sjukhus och kliniker, vattenledningar, elnät och infrastruktur är raserade. Hopplösheten är utbredd, speciellt bland unga. Framtiden ter sig oklar och abstrakt för de flesta. De

känner att det är meningslöst att göra upp planer för framtiden och Tareq säger att många unga är deprimerade.

– Många vill lämna Gaza och försöker hitta vägar ut. Men det är livsfarligt och jag vet flera som har dött på vägen till Europa.

TAREQ KÄNNER SIG lyckligt lottad som har ett jobb, eftersom arbetslösheten i Gaza är skyhögt. De flesta som lämnar universitet får sina drömmar krossade direkt. Tareq har arbetat som engelsklärare och nu jobbar han som projekt-samordnare på Youth Vision Society som är en av Palestinagruppernas samarbetspartners.

– Jag är så glad över att ha ett arbete som ger hopp åt många människor. Vi jobbar i flyktinglägret Beach Camp som är ett av de mest utsatta områdena i Gaza, där människor har det mycket svårt. Det känns bra att kunna göra något för mitt samhälle, både akuthjälp under kriser som pandemi och krig och även långsiktigt arbete med att stärka unga.

Innan vi avslutar samtalet säger Tareq att jag måste skriva att det finns många fina berättelser från Gaza också. Att livet fortgår och människor gör det bästa av situationen.

– För några veckor sedan var det Tawjihi, vilket innebär att de sista examensarbetena i gymnasiet är klara och det firas stort. Alla var ute på gatorna, det var trummor och dans. Folk delade ut sötsaker och människor var glada. Hela Gaza vibrerade av färger och liv igen.

Det är min bild efter många besök i Gaza också, att trots orättvisor, sorg och frustration, gör människor allt för att leva. En ung tjej jag intervjuade senast jag var där, sa det så bra. ”Vi vill inte bara överleva, vi vill leva”.

Anna Wester

Läs Tareq Abu Halimas novell *Most unusual birthday: Remembered 2008* och andra starka berättelser från Gaza hos www.wearenotnumbers.org.

Foto: ActiveStills

//
**Vi vill
inte bara
överleva,
vi vill leva”**

Gaza

Gaza har en befolkning på 2,1 miljoner människor, varav 1,4 miljoner är flyktingar. Sedan 2007 är Gaza under israelisk blockad, vilket betyder att Israel kontrollerar alla gränser: på land, havets och i luftrummet. Blockaden infördes när Hamas efter interna stridigheter mot Fatah tagit makten i Gaza. Men blockaden drabbar främst civilbefolkningen och strider mot internationell rätt. 80 procent av invånarna i Gaza är beroende av internationell hjälp. 95 procent saknar tillgång till rent vatten och det råder brist på elektricitet.

Det har varit fyra stora anfällskrig mot Gaza, med många dödade och skadade till följd; 2008, 2012, 2014 och nu senast 2021. Vid varje tillfälle har sjukhus, skolor och viktig infrastruktur bombats sönder. 2018–2019 hölls stora demonstrationer i Gaza vid stängslet mot Israel. Israel bemötte demonstrationerna, som till en början var helt fredliga, med brutalt våld. Fler än 200 palestinier dödades och 30 000 skadades, flera för livet.

I maj 2021 dödades 260 palestinier, varav 66 barn i israeliska bombattacker mot Gaza. 12 israeler, varav två barn, dödades när militanta grupper sköt raketer från Gaza in i Israel.

Foto: Anna Wester

FÖDD OJÄMLIK NEGEV

NIRIT

**JUDISK
MEDBORGARE I ISRAEL**
FÖDD I EN ISRAELISK STAD

WISSAM

**PALESTINSK
MEDBORGARE I ISRAEL**
FÖDD I ICKE-ERKÄND BEDUINBY

ERKÄNNES MITT SAMHÄLLE AV REGERINGEN?

JA

Som politisk strategi stödjer Israel aktivt utvecklingen av judiska samhällen i Negev.

NEJ

Israel erkänner inte 35 palestinska beduinbyar, vilket gör det omöjligt för ca 90 000 invånare att leva lagligt i sina hem.

KAN JAG FÅ TILLGÅNG TILL GRUNDLÄGGANDE SAMHÄLLSSERVICE?

JA

Sannolikt utan några hinder, tack vare miljarder som Israel har investerat i stora infrastrukturprojekt som ska locka judiska invånare till Negev.

NEJ

Israel vägrar att ansluta din by till nationella el- eller vattennät eller att tillhandahålla grundläggande service som asfalterade vägar, avloppssystem och skolor.

KAN JAG STANNA HÄR I MÅNGA ÅR FRAMÖVER?

JA

Israel fortsätter att göra mer och mer mark tillgänglig för judiska samhällen för att uppmuntra dig att stanna och bilda familj här.

KANSKE INTE

Israel strävar efter att koncentrera beduinerna i statligt planerade områden. Som boende i en icke-erkänd by lever du under konstant hot om att ditt hem kan rivs.

OM JAG VILL FLYTTA, HAR JAG MÅNGA OLIKA ALTERNATIV?

JA

Du kan flytta till en storstad eller till en av hundratals andra småstäder i hela Israel.

KANSKE INTE

Utöver alla andra utmaningar som du möter, har hundratals israeliska småstäder antagningskommittéer som har befogenhet att utesluta palestinska medborgare från att bo där.

HUMAN
RIGHTS
WATCH

VISUALIZING PALESTINE

The individuals depicted above are fictional representations for illustrative purposes only
SOURCES: HRW (2021), A Threshold Crossed
WWW.VISUALIZINGPALESTINE.ORG

@visualizingpal
/visualizing_palestine
fb.me/visualizingpalestine

APR 2021

”Hur kan de straffa mig för någonting som min man har gjort?”

Husrivningar är en form av kollektiv bestraffning som Israel bara använder mot palestinier

Foto: Catrin Ormestad

Sana Shalabi, här med barnen Ahmed, Muhammed och Sara, kan inte förstå hur hon kan straffas för ett brott som hennes man begått. ”Är Israel inte en demokrati?”

SARA, 9, var inte hemma när soldaterna kom för att inspektera huset. Men hon var med de andra gångerna. Den första, när en stor styrka bultade på dörren klockan tre på morgonen för att fråga ut hennes mamma Sana och arrestera hennes äldre bror Ahmed. Sedan kom de tillbaka dagen därpå, för att ta med sig Sana till ytterligare förhör på en militärbas. Nästa gång de kom så var det för att mäta deras hus. Soldaterna spräckte en stor golvspegel medan de höll på, och de borrade i väggarna i nästan varje rum, också i Saras. Hon visar oss hålet, nästan stolt, en nioåring för vilken de senaste veckorna måste te sig fullständigt obegripliga. Men Sara, som har amerikanskt medborgarskap och som jämfört med de flesta andra barn på Västbanken har levtt ett privilegierat liv, har snabbt varit

tvungen att lära sig att mer än något annat så är hon palestinier. Hon vet mycket väl varför soldaterna borrade i deras hus: armén måste ta reda på hur tjocka väggarna är, för att veta vilken sorts utrustning de ska använda när de kommer för att riva det.

I DET STORA, påkostade vardagsrummet på nedervåningen sitter hennes mamma Sana Shalabi, 40, tillsammans med sin syster Wajiah, 24, och deras pappa Hamdi som är på besök från Kalifornien där familjen bott i många år. Sana brukade också bo i USA tillsammans med sin man Muntasser Shalabi, 44. Hennes sju barn är alla födda där. Men på frågan om hur äktenskapet var gör Sana en svävande handrörelse.

– Half and half, sammanfattar hon det

på engelska, med en liten grimas.

Så efter tio år tog Sana med sig barnen och flyttade tillbaka till Palestina. Hon ville att de skulle lära sig arabiska, och om palestinska traditioner. 2007 byggde de huset i Turmus Ayya, ett av de mer välbeställda palestinska samhällena på Västbanken. Många som bor här arbetar i USA eller har släktingar som gör det, så husen är stora och påkostade, och här finns kaféer, inredningsbutiker, en modern supermarket och en liten galleria. Sanas hus är också stort, och massivt, ett tvåvåningshus med rejäla rum och flera balkonger med utsikt över olivträd och kullar. Hon har inrett det med omsorg, och det finns kärlek i varenda detalj. Salongen som är enbart för kvinnor, ifall hon och hennes väninnor får nog av männen. Terrassen där hon brukar sitta och läsa,

och trädgården där de brukar ha kalas för barnen. Sana visste genast att detta var hennes hem, och att det var här hon skulle tillbringa resten av sitt liv. Inte ens när fyra av hennes äldsta barn valde att bosätta sig i USA övervägde hon att resa tillbaka. Muntasser däremot blev kvar i Santa Fe i New Mexico. Han öppnade en liten butik där han sålde tobak och tillbehör till vattenpipor. De levde alltmer skilda liv och det gick ibland lång tid utan att de hade någon kontakt, men det kom ändå som en chock när hon fick höra att han ingått islamiskt äktenskap med en annan kvinna, och sedan ytterligare två. Sana skrattar lite generat när hon berättar om Ingrid, Roxanne och Araceli, hennes mans amerikanska fruar. Hon verkar mer road än svartsjuk. Men hon medger att i början var det kränkande, och när Muntasser ibland kom och hälsade på i Turmus Ayya levde de inte längre som man och hustru utan sov i skilda sovrum. Det gjorde de också när han kom till Palestina för att fira Ramadan, i slutet av mars det här året. Sana och barnen förstod genast att någonting inte stod rätt till med Muntasser. Han

hade sedan en tid tillbaka haft psykiska problem, och nu hade han fått diagnosen schizofreni. Muntasser var paranoid och ibland våldsam – Sana visar med båda händerna om sin egen hals hur han tog strypgrepp på henne – och satt ofta med dörren låst och vägrade att öppna ens för Sara, som saknat sin pappa. Sana fick med sig honom till en psykiater i Ramallah, och han fick medicin utskrivet, men Sana försökte undvika honom så mycket hon kunde, och hon räknade dagarna till dess att han skulle åka tillbaka till USA. Efter Ramadan, var det sagt. Men så blev det inte. I stället begick Muntasser Shalabi ett terrordåd. Vid en trafikplats inte långt från Turmus Ayya en sen eftermiddag den 2 maj, klev han ur Sanas bil och beväpnad med en pistol började han skjuta på några studenter från en *yeshiva*, en religiös skola. Tre skadades, varav två allvarligt. Sana och barnen var den kvällen hos hennes syster där det var meningen att hela familjen skulle äta *iftar* tillsammans, den måltid som bryter dagens fasta under Ramadan. Det var bestämt att Muntasser också skulle komma dit, och när han inte dök upp blev de oroliga

för att någonting hade hänt honom. De visste ju hur mentalt instabil han var. Sana ringde honom gång på gång, utan att få något svar. Men de hoppades att han hade åkt till sin syster, som bor i en annan by, ganska långt därifrån. Det var först nästa dag som de fick reda på att ett terrordåd begåtts i närheten av Turmus Ayya, och att hennes bil hade påträffats på brottsplatsen. Sana och hennes familj kunde inte tro att Muntasser skulle ha haft något med attacken att göra – han hade aldrig varit politiskt engagerad, aldrig tillhört någon organisation. Han brukade bara skaka på huvudet åt Hamas och de andra militanta grupperna.

– De är galna, brukade han säga.

VARKEN HAN ELLER Sana trodde att väpnat motstånd kan sätta stopp för ockupationen. Men bilen var registrerad på henne, och en kamera hade fångat Muntasser på bild när han drog vapnet, så med ockupationens obevekliga logik, buldade det på Sanas dörr klockan tre på morgonen den 4 maj. Medan hon och barnen yrvakna och rädda försökte få på sig kläderna hade huset fyllts av soldater.

Sana och hennes barn Ahmed, Muhammed och Sara på balkongen till deras hus i Turmus Ayya.

Hon berättar att de uppförde sig hotfullt. De skrek åt henne, och stängde in henne i ett rum med en schäfer, i ett försök att få henne att berätta var hennes man gömde sig någonstans. Det är ovanligt med hundar som sällskapsdjur i Mellanöstern, och för Sana var det traumatiskt. Den hade munkorg, men hon säger att hon blev så illa riven på benen av klorna att hon var tvungen att uppsöka läkare. Solen hade gått upp när soldaterna till slut gav sig iväg. Med sig tog de Sanas son, 18-åriga Ahmed. De höll honom fängslad i två veckor. Soldaterna kom tillbaka dagen därpå och förde med sig Sana för ytterligare utfrågningar på en militärbas, men de släppte henne samma dag. Sana hade inte haft en aning om vad Muntasser planerat, och så vitt hon visste hade det aldrig funnits något vapen i huset. Hon hade fortfarande svårt att tro att det verkligen var han som skjutit på pojkarna. Dagen därpå dog ett av offren, 19-åriga Yehuda Guetta, och kort därefter arresterades Muntasser. Han hade gömt sig hos några bekanta i en annan by.

– Vi såg bilderna på nyheterna, och då förstod vi att det verkligen var han, berättar Sana.

Hennes röst skakar lite, för på sätt och vis har de fortfarande inte förstått det, hur Muntasser kunde göra något sådant. Och det är ännu mer obegripligt att hon och hennes barn måste bära skulden för hans brott trots att Israel inte misstänker dem för att på något sätt ha varit delaktiga i dådet.

Sana förstod inte vad soldaterna höll på med, när de gick runt med sina underliga instrument och mätte rummen i hennes hus.

– Du vet vad vi ska göra, svarade de.

Men Sana visste verkligen inte att allt sedan 1967 har Israel använt husrivningar som en form av bestraffning. Varje gång en israel dödas i någonting som klassas som en terrorattack förstör militären gärningsmannens familjs hus. Ibland kan det hända att man nöjer sig med att bara riva en våning, eller fylla igen några av rummen med cement. Men oftast blir husen då så skadade att de boende blir tvungna att själva riva dem. Enligt staten ska husrivningarna ha ett avskräckande syfte, även om det inte finns några bevis på att det fungerar. Militären har sagt att det rentav kan vara kontraproduktivt – en av många traumatiska händelser i en ung palestiniers liv som kan bli en grogrund för hat och extremism. HaMoked,

Som en del av förberedelserna inför demoleringen borrade armén hål i väggarna i Sara Shalabis rum för att ta reda på hur tjocka de är.

den människorättsorganisation som begärt att Sanas fall ska prövas i Israels Högsta domstol, menar att det är en kollektiv bestraffning, som när det används i sådan omfattning som på Västbanken, utgör ett krigsbrott. Det är också ytterligare ett exempel på hur olika israeler och palestinier behandlas av rättssystemet. Ingen israelisk extremist har någonsin fått sitt hus rivet.

DEN SYSTEMATISKA FÖRSTÖRELSEN av palestinsk egendom är enligt B'Tselem och HaMoked och andra kritiker av ockupationen en del av Israels övergripande policy att driva iväg palestinerna från deras land. The Israeli Committee Against House Demolitions, ICAHD uppskattar att mer än 130 000 palestinska hem har förstörts i Israel och på de ockuperade områdena sedan 1948. Och snart är det meningen att Sanas hus ska läggas till den statistiken. Ingenting har varit sig likt i hennes liv, sedan soldaterna berättade vad de skulle göra. Hon vågar knappt gå hemifrån och hennes syster berättar att Sana börjar be, varje gång det går rykten om att armén befinner sig i närheten av Turmus Ayya.

– Ska Israel inte vara en demokrati, frågar hon vädjande. Hur kan de straffa mig för någonting som han har gjort? Det är jag som har levt i det här huset, inte min man. Han kom bara hit ibland. Vi levde

inte ens som man och hustru längre.

Sana skrattar lite halvhjärtat när vi undrar om det inte är Ingrid's hus i Santa Fe som israelerna borde riva i stället...? Det skulle kanske få amerikanerna att engagera sig. Sana och hennes barn är trots allt amerikanska medborgare. Men det har ingen betydelse, när man också är palestinier.

Hon har i dag ambivalenta känslor för Muntasser. Å ena sidan är hon arg på honom för det han gjorde, men hon tycker också synd om honom.

– Han är ju sjuk, säger hon och rycker lite på axlarna.

Sana har i alla händelser ingen energi för att göra något annat än att vänta, och hoppas på att ett mirakel ska ske i domstolen.

– Det här är inte bara ett hus. Det är ett hem. Mina barn har vuxit upp här. Vi har så mycket minnen härifrån, hennacereemonier, födelsedagskalas i trädgården...

Innan vi går hejdar hon oss ängsligt med en fråga.

– Får man någon varning innan, eller kommer de bara?

Det gör ont att se uttrycket i hennes ansikte när vi berättar: de kommer bara.

Catrin Ormestad

Israels Högsta domstol avskog Sana Shalabis överklagande av demoleringsordern. Huset revs i juli.

Posttidning B

Palestinagrupperna i Sverige

Tegelviksslingan 20

116 45 Stockholm

Telefon: 08-641 72 88

Begränsad eftersändning

Vid definitiv eftersändning återsänds försändelsen med den nya adressen på baksidan (ej adressidan).

*”But we know too well that
our freedom is incomplete
without the freedom of the
Palestinians”*

Nelson Mandela